

ATEITIS

1952 M.

VASARIS

NR. 2

TURINYS

J. Gobis — Patriotizmo pagrindai	25
J. Aistis — Tėviškės žemelė (eil.)	26
B. Brazdžionis — Iš visų kelių (eil.)	27
Karo muziejaus sodelyje	27
V. Žvirzdys — Socializmo saulėleidis (tęsinys)	28
Ada Karvelytė — Nežinomu keliu (eil.)	30
R. Kisielius — Eilėraščiai	31
P. J. — Dail. Adomas Galdikas	32
S. Santvaras — Estijai (eil.)	35
Estijos nepriklausomybės šventė	35
A. Bendoriūtė—Aš, Vakare girdėtai muzikai (eil.)	36
V. J. Narbutas — Susitikimo valanda (eil.)	36
J. Končius — Apie mergaitę, kuri svajojo	36
R. Tagore — Pilnėjantis mėnuo	37

ATEITIES SPINDULIAI

D. Brazytė — Piemenukas	38
A. Gelažytė — Lietuva (eil.)	38
B. Rimgailaitis — Dėl savo namelių (eil.)	39
A. Oazė — Eilėraščiai	40
V. Ramojus — Geriau mirsiu	41
J. B. — Jaunas menininkas	42

KREIVOS ŠYPSENOS	43
------------------------	----

SPORTAS

V. Valaitis — Jaunasis dešimtkovės karalius	44
---	----

DARBAI IR ŽMONĖS

Pr. Naujokaitis — Jurgio Jankaus novelės	45
A. D. — Didžios kančios knyga	45
A. D. — Kelionė į Lietuvą	45
K. Pašaltuonys — At-kų šelpimo Fondas	46

PLAČIAME PASAULYJE	47
--------------------------	----

MAS Centro Valdybų aplinkraščiai	48
--	----

Viršelio 1 psl. — Lietuvaitės — nuotr. V. Augstino.
Viršelis ir vinjetės dail. P. Lapės.

1952 METAI

VASARIS-FEBRUARY

NR. 2

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKČINIS KOLEKTYVAS: D. Aleksandravičiūtė,

J. Baužinskas, G. Macelytė, A. Mažiulis

Redakcijos ir administracijos adresas :

“Ateitis”, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A.

PRENUMERATA metams: \$4.00 pagal U.S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro nr. kaina 40 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the
Lithuanian Catholic Youth Association “Ateitis”,
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at
Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act
of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M.

VASARIS

1952 M., NR. 2

PATRIOTIZMO PAGRINDAI

J. GOBIS

Pastaruoju metu dažnai akcentuojamas “kraujo bendrumas” kaip patriotizmo akstinas. Iš to gauname išpūdį, kad lietuviai labiau myli kitą lietuvį, net jo nepažindamas, negu svetimtautį, kad jaučia “kraujo bendrumą” “kraujo giminystę”. Iš esmės imant, “kraujo bendrumas” yra simbolis, nors nacių propaganda jį vartojo kaip kokią realybę ir Hitlerio ekspansija buvo motyvuojama tuo, kad “vokiečių kraujas šaukiąs” Reicho vokiečius vaduoti savo kraujo brolius, gyvenančius Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje, Pabaltijy ir kitur. Tautiškumo bei patriotizmo atžvilgiu kraujo “mistika” neturi nieko bendra su realybe. Visų pirma nė vienos Europos tautos kraujas nėra grynas, nes nuolat svetimtaučiai per santuokas įmaišo svetimio kraujo. Ne paslaptis, kad kiek kartų svetimos kariuomenės žygiavo per Lietuvą, tiek kartų jos paliko po keletą šimtų ar tūkstančių mišraus kraujo vaikų, kurie tačiau to nejautė ir buvo lietuviais patriotais. Mes turėjome net vadovaujančių žmonių su vokiškomis pavardėmis; tų žmonių kraujas tikrai nebuvo grynai lietuviškas. Be to, jei kraujuje glūdėtų žmonių tautiškumas ir patriotizmas, tai per medicinišką kraujo transfūziją ne vienas pacientas pamiltų tą tautą, iš kurios sūnaus ar dukters jis yra jos kraujo gavęs.

Tautinis "kraujo budrudmas" visai neįeina į patriotizmo psichologiją, nes faktiškai niekas nejaučia, kad jo kraujas būtų patriotizmo žadintojas.

Tautinis "kraujo budrumas" visai neįeina į patriotizmas yra glaudžiai susijęs su tautos psichikos, su tautos sielos organizmu. Žodžiai ir jų sintaksiniai junginiai sukelia žmogaus sąžinėje giminįgą minčių ir sentimentų asociacijas. Taigi, su savo gimtosios kalbos netekimu netenkama ir tam tikrų savo tautos sielos niuansų, tai ne kraujo, bet kalbos bendrumė yra psichinė lietuvių giminytė. Ne kraujas, o kalba kaip psichinio kontakto, dvasinio susisiekiimo, bendravimo priemonė lietuvių padaro artimesnį kitam lietuviui, negu, pav., lenkui, rusui ar vokiečiui. Svetimos kalbos išmokimas visada tam tikra prasme suartina su tos tautos dvasia, nes kalba yra tiksliausias psichinio bendravimo įrankis. Mūsų minčių eiga tam tikru atžvilgiu pareina nuo kalbinių priemonių, o kiekviena kalba, ypač jos sakinių konstrukcija, savaip reguliuoja žmogaus minčių niuansus. Kai, pav., anglas sako "Take it easy", mes tą sakinį verčiame "Nesirūpink, neimk į galvą", bet tai nėra tikslus vertimas, nes "take it easy" simbolizuoja ne visai tokią mintį, kaip "nesirūpink", ar "neimk į galvą".

Po kalbcs eina tautos temperamento bei charakterio bendrumas, todēl, pav., lietuviai artimesnis, "giminingesnis" toks svetimtautis, kurio charakteris panašus į lietuviškąjį. Dėl to lietuviui suprantamesnis šalto charakterio airis, švedas, estas, vokiečiai ar anglas, negu karšto temperamento lenkas, italas, meksikėnas.

Toliau eina to krašto gamta, kurioje žmogus yra gimęs ir užaugęs. Gamta, klimatas daro įtakos žmogaus psichikai ir jo sielą pririša prie gimtojo krašto. Juo svetimo krašto klimatas, fauna ir flora skirtingesni nuo lietuviškojo krašto gamtos, juo lietuvius, atsidūręs tokiaime krašte, labiau ilgisi savo gimtojo krašto, savo tėvynės. Teko girdėt lietuvius, gyvenusius Brazilijoje, sakant, kad tame krašte, vien pagalvojus apie sniegą, kyla aštrus tėvynės ilgesys. Sako, kad jei minčių apie sniegą nevarytum šalin, tai aštrus tėvynės ilgesys išvarytų iš proto, suardytų psichinio gyvenimo pusiausvyrą. Ir nemaža mūsų senų emigrantų Pietų Amerikoje, netekusių vilties grįžti į savo tėviškę, išėjo iš proto, betgi tie lietuviai, kurie gimė ir užaugo karštame klimate, jau nepasiligstą nei sniego nei Lietuvos gamtos. Tokie lietuviai repatrijavę galėtų pasiilgti karšto Argentinos, Urugvajaus ar Brazilijos klimato.

Inteligentiskų žmonių patriotizmą stiprina savo krašto, savo tautos praeitis, jos valstybės ir kultūros istorija. Senų pilių griuvėsiai, senos istorinės bažnyčios, piliakalniai, seni pastatai, seni paminklai, seni paveikslai, senos sutrūnijusios knygos, išsilikusios iš tolimos praeities, ir aplamai imant, visos savo krašto muziejinės senienos, senos pasakos ir legendos bei padavimai turi savotiškos "mistikos", dvelkia žavingu paslaptingumu ir tuo sužadina tuo krašto žmonėms subtilius, bet gilius savo tėvynės ir tautos meilės jausmus. Istorinės liekanos darys įspūdį, kad tauta — tai lyg amžinas, gyvas organizmas, kurio praeityje lyg jaučiamas amžinybės įspaudas, kuriame griunamoji laiko jėga negali sunaikinti. Patriotui yra gyvensnė praeitis, senovė, negu ateitis, negu tai, kas žymima pažangumo ir modernumo ženklu. Ne be prasmės mūsų himnas liepia mums "iš praeities sau stiprybę semti", nors mūsų himno autorius Vincas Kudirka buvo daugiau pažangumo, negu konservatyvumo žmogus. Savo tautos istorijos ir archeologijos pažinimas didina žmogaus prisirišimą prie savo krašto ir meilę savo tautai, kurios kūrinių neįstengė visai sunaikinti ir griunamoji laiko jėga. Svetimo krašto istorija nėra tokia artima, tokia patraukli, tokia žavi, kaip savojo. Kiekvienos tautos istorija teikia patriotišką įkvėpimo tik tos pačios tau-

TĖVIŠKĖS ŽEMELĖ

*Įkandin vis seka, lyg šešėlis —
Lyg šešėlis tamsi, slegianti mintis,
Kad užgynė, lyg vartus užkėlė,
Į tėvynę grįžti nedraugai pikti...*

*O sugrįžti noras nuolatos didėja
Ir tolydžio smelkiasi į mus.
Lyg žolynų kvapą, nuolat neša vėjas
Gimtąją žemelę ir tėvų namus.*

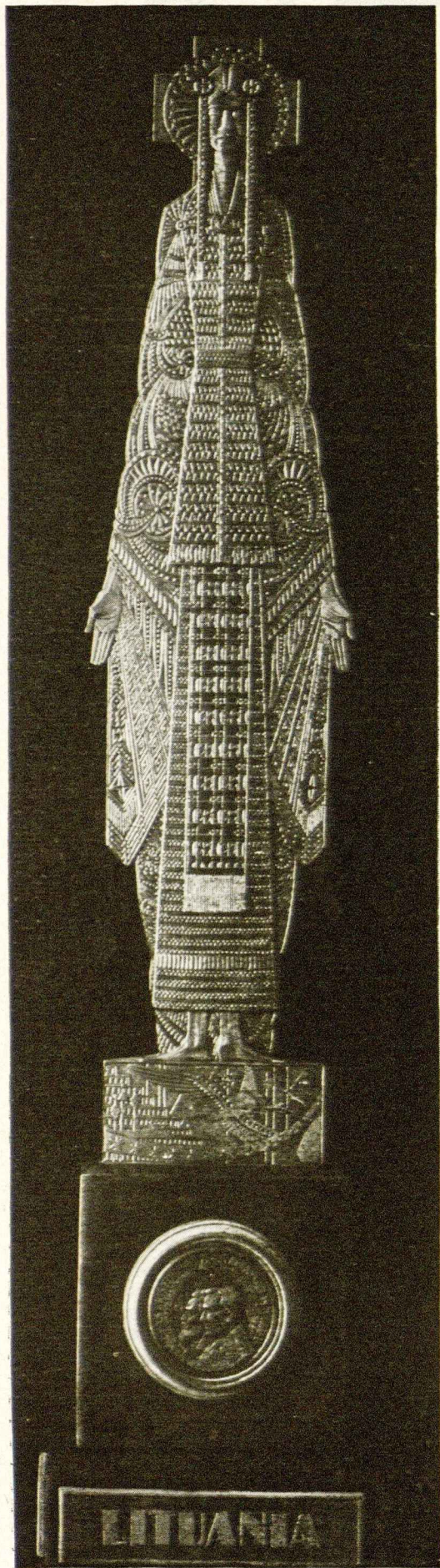
*Tartum juodas varnas nusileist tykotų
Iškapot akelių, tysant paslikam,
Taip ir virš giminės mylimųjų plotų
Suka juodos mintys Lietuvos vaikams.*

*Teka Nemunėlis ašaroms pasruvęs
Ir šilai dūsuoja aimana gilia,
Tik negali atsidust lietuvis
Anei pasiskusti kruvina dalia...*

*O pilka šilaine, o gelti smėlynai,
Prakaitu pasotint jūsų negali...
Kodėl nedalinga, o brangi tėvyne,
Mums tavoji laimė yra taip meili?...*

tos žmonės ir tik jiems įkvepia norą tęsti savo tautos kuriamąjį darbą, neleisti nutraukti savo tautos istorijos kontinuiteto, nes tautos istorijos nutraukimas reikštų jo mirimą, o jos žemei — svetimų žmonių įsikūrimą, o svetimi žmonės, — atėjūnai, kolonistai — yra svetimi to krašto istorijai ir kultūrai; jiems svetimo krašto istorija ir senienos praktiškai neturi nieko pasakyti. Ji gali būti teoretiškai įdomi istorijos mokslui ir jo tyrinėtojams, bet, pav., Lietuvos istorija artima sielai tik Lietuvos gyventojams ir tik tokiems, kurių tėvai ir sentėviai paliko joje savo kūrybinio darbo pėdsakų. Jaunosios kartos pareiga gerbti savo tėvus ir sentėvius ir rūpintis, kad tame krašte, kur guli jų tėvų ir senolių kaulai, nenutrūktų istorija ir tautinė kultūra. Mūsų tėvai ir sentėviai savo žemiškąjį "aš" yra paveldėjimo keliu mums perdavę; mes esame jų "aš" tęsiniai, todėl nebūtų dora atskirti nuo to didžiojo kolektyvaus mūsų tautos "aš" ir užmiršti savo tėvynę. Ne visi lietuvių tautos sūnūs ir dukros, prieš išsklaidyti po visą pasaulį, galės ir norės repatriuoti, bet visi turi atsiminti šv. Rašto žodžius: "Jei aš tave, Jeruzale, mano tėvyne, užmirščiau, tegu prilimpa liežuvis prie mano gomurio, tegu nudžiūsta mano dešinioji ranka"...

Patriotizmas yra natūralus žmogaus sielos reiškinys, tad kas jį savyje slopina, tas nusideda prigimčiai, o tuo pačiu — ir Dievui.

Bernardas Brazdžionis

IŠ VISŲ KELIŲ

Iš visų kelių keleiviai grįžta
 Į šiltuosius tėviškės namus,
 Tiktai man širdis iš skausmo plyšta —
 Kas priglaus ilgoj kelionėj mus?

Vakara is ten degė žiburėlis
 Kaip malonė Viešpaties dangaus,
 Po kokiais, po svetimais šešėliais
 Pailsėt šią naktį kojos gaus?

Už langų lingavo baltos vyšnios
 Ir serbentų kekės sviro ten...
 Ak, kada vėl tėviškė matys mus
 Ir kokian nuklysim dar kraštan?

Lijo lietūs, siautė pusnys šaltos,
 O nameliuos gera, kaip danguj.
 O aplink, kaip žiedas, baltas baltas
 Skendo Kaunas sniego prieblandoj.

O dabar kada sukursim šviesų
 Židinį ant Nemuno krantų
 Ir kada sugrįšim pasilsėti
 Ant sutryptų karo pamatų?...

Ten, Karo Muziejaus sodelyje, kas metai žydėjo rožės, šiureno fontanas ir plaukiojo aukso žuvelės. Aukštai bokšte laikrodis skaitė palaimintos žemės valandas, o viršum jo plazdeno vėliava. Vakare sudūduodavo dūdos ir išeidavo karo invalidai, sustodavo prie Nežinomojo Kareivio kapo. Už jų stovėjo kryžiai, o aplink žmonių minia. Pasigirsdavo bokšte trimitas, atsišaukdavo kitas žemai, ir vakaro maldai užsidegdavo ugnis. Smilko gintaras, laukų žolelės ir kilo aukštyn, o su jais, su giesme, kilo ir žmonių širdys. Anapus aikštės šių giesmių klausėsi Laisvės Statula. Nutraukus grandines, kėlė ji laisvės vėliavą ir žvelgė į padanges. Didžiųjų švenčių metu sugausdavo Laisvės Varpas — dovanotas Amerikos brolių. Plačiai aidėdavo mieste, Nemuno slėny ir visų širdyse. Dabar tenai tylu, gūdu. Neišeina Karo Invalidai, nedega aukuro ugnis ir Laisvės Varpas neskamba, bet mūsų — pasaulin išklydusių vaikų — širdys nuolatos skamba laisvės ilgesiu.

Amžiais pavergtą kelias tėvynė;
 Jos atgimimą jaučia dvasia.
 Ginkim, ką mūsų proseniai gynė!
 Žadinkim brolius meile drąsia!

Maironis

SOCIALIZMO SAULĖLEIDIS

SOCIALIZMO DESINTEGRAVIMASIS

1.

Idealistai* europiečiai pagrindė laikėsi Markso "mokslo". 1889 m. sukurtas antrasis Internacionalas tapo marksistiniu, nors jau tuo metu revoliucijos teorija buvo truputį modifikuota. Betgi negalima būtų pasakyti, jog ekonominės Markso doktrinos požiūriu visi socialistai buvo vieningi. Kartu su Markso filosofija augo sindikalinis ir gildinis socializmas Prancūzijoje ir Vokietijoje. Betgi visi trys nedaug kuo skiriasi. Pagrindė — valstybės vaidmenio gamybos priemonių suklektyvinime nusakymu, profesinių sąjungų padėtim ir jų santykiu su ekonominėmis bei politinėmis valstybės institucijomis.

Su antrojo internacionalo įsteigimu socializmas oficialiai tapo tarptautiniu sąjūdžiu. Jis griežtai buvo nustatęs prieš kapitalistinę santvarką ir prieš politinį bendradarbiavimą su vadinamąjomis buržuazinėmis partijomis. Socialistų partijos tuo metu jau egzistavo Vokietijoje (1875), Prancūzijoje, Italijoje, Austrijoje, Olandijoje, Belgijoje, Skandinavuose. Internacionalas buvo revoliucinis, religiją palikęs "privačiu" dalyku ("Religion ist eine Privatsache"), faktiškai — antireliginis. Jisai taip pat skelbė pacifizmą. Charakteringa, jog pagrindine priemone karams pašalinti socialistai kai kur dar lig šiol tebelaiiko nusiginklavinimą.) Pacifizmas, kaip Rosenberg sako, buvo rezultatas socialistų partijų nepajėgumo revoliucijos būdu pakeisti egzistuojančią tvarką. Nors visos partijos laikė save demokratinėmis, bet demokratijos samprata anuo metu joms dar buvo neryški.

Praktinėje politikoje socialistai greitai pamatė, jog jų teorija praktikoje sunkiai realizuojasi, kad totalus santvarkos pakeitimas sunkiai įmanomas, nors entuziasistai vėl ir skelbė, jog kapitalizmas pabaiga jau matyti. Nėpėjumas vykdyti revoliuciją tuoju pat socialistus iš viso grasė išskirti iš politinio gyvenimo, nes bendradarbiauti su buržuazinėmis partijomis buvo Internacionalo neleidžiama. Betgi gyvenimas ėjo, ir reikalinga buvo kas nors daryti. Ir prancūzų socialistai, jų garsaus vado sindikalisto Jaures vadovaujami, pirmieji sulaužė nebendradarbiavimo dėsni, su liberalais sudarydami koaliciją Prancūzijoje respublikai įsteigti.

Nuo to laiko prancūzų socialistai visą laiką dalyvavo valdžioje ir, kol nebuvo pajėgūs vieni sudaryti vyriausybę, dirbo kartu su kitomis partijomis.

Antrajam Internacionalui didelį bandymą prieš akis pastatė ir iškilęs didysis karas. Karas — imperialistinis padarinys. Tarptautinis darbininkų solidarumas ir anti-kapitalistinis nusistatymas, prašytas socialistinėje doktrinoje, betgi neišvengiamai turėjo sueiti, ir suėjo, į konfliktą su tautiniais jausmais ir lojalumu savajai valstybei. Visų akys nukrypo į didžiąją vokiečių socialistų partiją. Po nemažo svyravimo partija paskelbė remsianti kaizerio vedamą karą. Tuo būdu socialistai ne tik paėmė revoliucijos principą, išeidami savo tikslų siekti kapitalistinėje-demokratinėje visuomenėje ir bendradarbiaudami su buržuazinėmis partijomis, bet taip pat praktiškai atsisakė viso proletariato solidarumo principo, nacionalinį lojalumą pastatydami aukščiau savo doktrinos. Nors šiam veiksmui pateisinti išradingi vokiečiai sukūrė teoriją, betgi paties fakto nesuderinamumo su socialistine doktrina vis dėlto užtušuoti nesugebėjo. 1915 m. balandžio mėn. viena pačių didžiųjų marksistinio socializmo ideologų Rosa Luxemburg viešai pasmerkė vokiečių socialistus, kaip didžiausio pavojaus metu išdavusius tėvynę. "Pirmoji pareiga", sakė ji, "buvo parodyti šio imperialistinio

karo užkulisį ir suardyti patriotinių ir diplomatinių melų tinklą". Deja, vokiečiai socialistai žudė savo socialistus draugus anoje apkasų pusėje.

2.

Tais pačiais metais, kai buvo įsteigtas antrasis Internacionalas, (1889) Stuttgarte, Vokietijoje, pasirodė knyga, pavadinta *Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie*. Knygos autorius buvo Eduard Bernstein, neseniai iš emigracijos Anglijoje namo grįžęs socialistas. Savo knygoje Bernsteinas kritikavo tiek ideologinę, tiek ekonominę Markso doktrinos pusę. Jis sakė, jog jau yra būtina kritiškai reviduoti visą Markso sistemą. Bernsteinas paneigė materialistinių-istorinių determinizmą, teigdamas, jog ideologiniai faktoriai istoriniam procesui yra nepriklausomi nuo ekonominių ir yra taip pat svarbūs. Jis atmetė tarp kitų ir jėgos vartojimą naujai tvarkai sukurti. Savo ekonomine pažiūra jis artėjo prie liberalų "marginal utility" sampratos, kaip pagrindo ekonomijoje. Nors Bernsteino pasekėjų buvo nedaug ir jie ypatingesnės įtakos socialistų partijai Vokietijoje ar kokioje Italijoje neturėjo, betgi jo užsimojimas išegzaminuoti Marksą buvo tęsiamas toliau, kol naujaisiais laikais Markso doktrina yra tiek perkrauta, jog faktiškai tik jos vardas daugiur belikęs.

Bernsteinas buvo grįžęs iš Anglijos, kur Marksas palaidotas. Charakteringa betgi, kad kraštas, kuriame Marksas kūrė, nepasiekė jo pėdomis, kaip natūraliai būtų buvę galima laukti. Anglijoje socializmas nuėjo kitu keliu. Jei vokiečių socializmas galima būtų pavadinti marksistiniu (XX a. pr.), — humanistiniu, angliškąjį reiktų vadinti religiniu-liberaliniu, nes jis tenai išaugo, kaip Attlee pastebi, iš religinių tradicijų. Jau 1884 metais Anglijoje buvo įsteigta Fabijaus draugija, kurios tikslas buvo nagrinėti ir propaguoti sociaekonominius klausimus. Pereito šimtmečio gale iš šios draugijos išsivystė ir dabartinė anglų socialistų — Darbo partija. Fabijanistai, vėliau ir Darbo partija, atmetė pasaulėžiūrinę Markso teorijos dalį — istorinį materializmą. Jie atsisakė taip pat ir klasių kovos ir revoliucijos idėjų. Fabijanistai taip pat nebuvo per daug sužavėti nei socializmo tarptautiškumo charakteriu, pabrėždami daugiau vien Anglijos interesus. Paskutiniaisiais laikais anglų socialistai ir Europos Unijos sudarymo klausimu laikėsi ne socialistinės tarptautinės, bet grynai angliško imperijos interesų paktikuotos politikos. Anglai, būdami gana blaivūs, kaip paprastai, nesiėmė sukurti žemėje rojaus, bet evoliucijos būdu, išlaikant laisvės ir tvarkos balansą, išspręsti socialines problemas kapitalistinės santvarkos rėmuose. Jau nuo pat 1905 m. dar nesocialistiškai anglai pradėjo socialinę legislatūrą. Naujaisiais laikais ta reformos dvasia atvedė iki pagrindinių finansinių ir gamybinių įmonių nacionalizavimo. Charakteringa taip pat, kad anglų darbiečių partija nebuvo ekskomunikuota kartu su kitomis kontinentinėmis socialistų partijomis apie 30-tuosius šio šimtmečio metus. Aišku, tai nereiškia, jog ir angluose nebuvo radikalių srovių ar "sparnų" pačioje darbo partijoje. Paskutiniajam Darbo partijos kongrese praeitų metų spalio mėn. išryškėjo vėl dvi grupės: liberalioji — Attlees, radikali — Bevano. Betgi šitas faktas vis dėlto nekeičia pagrindinio angliškojo socializmo charakterio, tik parodo dar didesnę radikalojo socializmo nusi-gyvenimą, tautos saugumą statant pavojun dėl partijos programos nepilno įvykdymo.

Išimtį nuo kontinentinio sudaro taip pat Skandinavų salų socializmas. Markso vardas ten, tiesa, pagerbiamas, bet socialistų vedama ūkinė politika mažai ką bendro su marksizmu teturi. Skandinavuose įdomiausias pavyzdys yra švedija. Valstybinis kapitalizmas ten valdo geležinkelius, kasyklas, miškus, taip pat kai kurias viešojo ap-

*) Tęsinys iš praeito numerio.

Pirmojo pėstininkų pulko vado Juozapavičiaus mirtis 1919 m. vasario 13 d. ant Alytaus tilto.

Rudolfas

tarnavimo įmonės. Ekonominis gyvenimas yra planuojamas; piniginė sistema kontroliuojama, išsiplėtęs yra kooperatinis judėjimas. Pasaulėžiūrinis marksizmas yra visiškai atmetas, ir tuose kraštuose viešpatauja į socialinę reformą atremta demokratija.

Šie pavyzdžiai rodo, kad socializmas nuo Markso laikų keitėsi. Aiškiai buvo pamatyta, jog negalima eiti pagal Markso doktrininės linijas. Kraštai, kurie tai suprato anksčiau, laimingiau sprendė savo problemas. Kontinentinis socializmas turėjo prie šios sąmonės ateiti sunkesniu keliu, kuris reiškė ir pačios socializmo idėjos didesnę disintegravimąsi ir socialistų partijų jėgos smukimą. Kontinentiniam socialistam atsiskirti nuo Markso trukdė baimė nustoti ideologinių socializmo pagrindų. Be ideologinių pagrindų masės sunkiai būtų pašaukiamos kovon, ir naujos, socialistinės santvarkos įvedimas nebūtų visiškai įmanomas.

3.

Antrojo Internacionalo egzistavimo metu, nors socialistų partijos augo, pats socializmas išgyveno vidinį konfliktą: nepajėgdamas būti revoliuciniu, praktinėje politikoje jis buvo priverstas kompromisuoti su savo principais. Tokiu būdu tautinis lojalumas buvo pastatytas aukščiau proletarinio, gi kova prieš kapitalistinę sistemą buvo sušvelninta, beveik visiškai atmetant jėgos principą socialistinei revoliucijai įvykdyti. Didysis Karas Internacionalą suardė. Didžiojo Karo metu socialistinis frontas dar labiau suskilo. Lenino vadovaujami, komunistai šį kartą įkūrė savo, vadinamąjį Tretįjį Internacionalą. Ir kai pokario metu Europos socialistai susirinko į Darbininkų ir Socialistų Internacionalą, palaipsniui tarp abiejų organizacijų užvirė kova, iki šiol bent vis besibaigianti komunistų laimėjimu.

Lenino Internacionalas buvo bėkompromisinis. Griežtai vadovaudamasis Marksu, kurį jis pats revizavo, papildydamas jį revoliucijos įvykdymo teorija, Internacionalas pasisakė už pasaulinę revoliuciją, įvykdytą Ru-

sijos pavyzdžiu. Tai reiškė pasisakymą už totalitarinį režimą. Komunistinės praktikos Rusijoje pavyzdys buvo viena svarbiausių priežasčių, atvedusių į šiandieninę socializmo ideologijos krizę ir žymiai sumažinusių socializmo jėgą. Iš pradžių Europos socialistų nuomonės Rusijos revoliucijos atžvilgiu svyravo. Darbininkų ir Socialistų Internacionalo kongresas Hamburge 1923 m. žiūrėjo į Rusiją, kaip į anti-kapitalistinės kovos tvirtovę, manydamas, jog Rusijos revoliucija grįš į demokratinį kelią. Nors ir smerkdamas jėgos praktiką, kongresas su simpatija žiūrėjo į "naujos tvarkos" kūrybą Rusijoje. Komunizmas gi antrojo Internacionalo socialistams simpatijos nerodė, vadindamas juos darbininkų klasės išdavikais ir tuoj pat steigdamas atskiras komunistų partijas Vakarų Europoje. Skilo Norvegijos, Italijos socialistų partijos. Komunistų jėga ėmė augti pagrindiniuose socializmo kraštuose — Vokietijoje ir Prancūzijoje. Komunistinė praktika vertė demokratiškąjį besivadinantį socializmą dar labiau atsiriboti nuo jėgos principu pravedamos revoliucijos. Ir 1931 m. Vienoje įvykusiam Darbininkų ir Socialistų Internacionalo kongrese austras Otto Bauer pareiškė, jog "prievartės, diktatūros, teroro kelias nėra mūsų kelias... Mes nenorime atsisakyti demokratinės santvarkos, žmonių politinio apsisprendimo teisės dėl socializmo įgyvendinimo, bet mes norime jas naudoti kaip pagrindą ir priemones socialistinei bendruomenei sukurti". Nors demokratija vis dar tebelaikoma tik priemone, bet vis dėlto jinau jau sudaro integralinę socialistinės programos dalį. Šis pasisakymas už politinę demokratiją socialistus ir komunistus galutinai išskyrė.

Antrą didelį smūgį socializmui sudavė pačių demokratinų socialistų nepajėgumas tvarkyti valstybės reikalus Vokietijoje ir Austrijoje. Reikia pastebėti, jog šios Centrinės Europos partijos šalia Prancūziškosios yra pačios svarbiausios Europoje. Socialistai anuose kraštuose nebuvo pajėgūs pravesti reformas, garsioji **Sozialisierungs-Kommission** Vokietijoje neatsiekė veik jokių praktiškų rezultatų, pačios partijos stiprumas nebuvo pakankamas ir nebuvo pajėgta išspręsti 1930-31 metų nedarbo problemos

Nuotrauka V. Augustino

Ada Karvelytė

NEŽINOMU KELIU

O, žiedų tų žiedų
Nežinau nei vardų ...
Tik einu vis einu
Tuo slaptingu keliu ...
Suminta, sutrypta,
Be draugų, be namų,
Vis einu ir einu —
Vis skubu ir skubu ...

Lyg norėtus sustot prie lelijų baltų
Ir išverkt, išraudot skausmą savo dienų —
Išsiklaust, sužinot, ar drugelių lengvų
Neregėjo atplaukiant iš anapus kalnų ...
Iš anapus kalnų, iš už marių plačių,
Gal jos jautė vėjelį nuo rūtų žalių ...

Gal jis verkė ir blaškės tarp šitų čia žiedų,
Klausinėjo manęs, kur paklydus esu —
Galbūt glaudęs prie debesio balto sparnų,
Galbūt nešęs prie gimtųjų namų ...
Ak, norėtus sustot prie lelijų baltų
Ir išverkt, išraudot skausmą savo dienų ...

Medellin, Kolumbija, 1951 m.

nei Vokietijoje nei Austrijoje, nei saugiai iš ūkinės krizės išvesti krašto ūkį. Socialistų sąskaiton augo komunizmas ir iš dalies nacizmas. Ir socializmas nebuvo pajėgus sulaikyti nacių atėjimo valdžion 1933 m., tuo būdu išgelbstint demokratiją Vokietijoje.

Pasirodė taip pat, jog socialistų padarytos revoliucijos kai kuriuose kraštuose (Vengrijoje 1919, Italijoje 1922 ir Lenkijoje 1926) nieku būdu nereiškė žmogaus asmens išvadavimo iš ūkinės ar politinės sistemos vergijos ir politinės laisvės garantijų. Šita buvo trečias smūgis europėjiniam socializmui, nes Vengrijos revoliucija virto teroru, Italijos — fašizmu, gi Lenkijos — Pilsudskio diktatūra. Tokiu būdu, nuo pat antrojo Internacionalo egzistavimo pradžios pasireiškęs vidinis socializmo konfliktas įgavo ryškias formas. Naciams ir komunistams valdant Europą, socializmas buvo sunaikintas Europoje, bent tiek, kiek tai lietė socializmo įtaką politiniam ir dvasi-
niam gyvenimui. Karo metu vartojami šūkių buvo —

Pelėsiais ir kerpe apaugus aukštai
Trakų štai garbinga pilis.

nacizmas ar komunizmas. Įdomu, kad ir dabar pagrindiniai frontai yra ne socializmas-komunizmas, bet komunizmas-demokratija. Po antrojo pasaulinio karo socializmas turėjo keltis idėjiškai išveiktas, svyruojąs dėl savo idėjinės bazės, nebetikras bei atsargus dėl savo veikimo taktikos.

4.

Pokario socializmas pasijuto besąs tarp Scilės ir Haribdės, tarp Sovietų Sąjungos komunizmo ir Jungtinių Amerikos Valstybių kapitalizmo. Karo ir pokario metu vyko naujas socialistinių vertybių perkainavimas, ir aiškiai pasirodė noras pasimokyti iš praeities klaidų (plg. Leono Blumo *A l'echelle humaine*). Iš pradžių socialistai dar tikėjosi — ypatingai prancūzai, o nemažai ir anglai — jog susitarimas su Sovietų Sąjunga dėl bendradarbiavimo taikos labui bus įmanoma. Taikos užtikrinimas būtų garantavęs normalų socialistinių partijų darbą. Bet pasirodė, jog noras bendradarbiauti su sovietiškuoju komunizmu atnešė tik politinių pralaimėjimų partijoms, ypatingai Italijoje ir Prancūzijoje. Radikaliųjų socialistų dalis, nepatenkinta socializmo taikumu, rinkosi komunizmą, gi kita, mažesnioji dalis, matydama socializmo reliatyvų bejėgiškumą, dėjosi su blokais, kovojančiais su komunizmu. Socializmas Europoje turėjo rinktis — komunistinę Sovietų Sąjungą ar demokratinę Ameriką. Mes žinome, jog jisai galutinai nusivylė komunizmu ir perėjo į Amerikos frontą. Šitie du faktai dar labiau išryškina besivystančią idėją socializmo programoje — tolti nuo komunizmo ir artėti į liberalizmą. Suprantama, šitie žodžiai socialistui yra skaudūs. Bet jie reiškia nieką kitą, tik realybę. Socialistai todėl dar lig pat šiol ypatingu būdu akcentuoja Europos susivienijimo idėją, manydami, kad tuo būdu bus sukurta trečioji, socialistų valdoma jėga tarp Sovietų Sąjungos ir Amerikos. Prancūzijos ir radikalieji Anglijos socialistai, nors ir remdami Atlanto Paktą ir Marshallio planą, betgi vis dar nepaliauja kalbėti apie pasipriešinimą Amerikos politikai, kuri stumianti į karą. Karas gi reikštų socializmo sunaikinimą.⁹⁾ Jungtinės Europos Valstybės gal kada taps realybe, bet vargu socializmas bus pajėgus ją suvienyti dabar, nes viena svarbiausiųjų — britų Darbo partija šiuo klausimu vadovaujasi ne tiek socialistiniais, kiek, kaip buvo minėta, anglų imperijos interesais.

Perėjusi į "kapitalistų" frontą, socialistinė partija nebėra tiek labai darbininkų klasės partija, kiek ji buvo dar prieš Didįjį Karą. Dideli skaičiai vidurio klasės žmonių bei profesionalų inteligentų įsijungė į partijos eiles.

Šiuo metu socialistinė partija kaip darbo klasės partija atsidūrė pavojuje, ir patiem socialistams pasidarė problema. Tai išryškėjo netgi Anglijoje, kur ir pirma radikalų praktinių skirtumų tuo klausimu nebuvo. Attlee atrodo traukiąs socialistus į radikalaus liberalizmo eiles. Tai buvo viena Bevano-Attlee konflikto priežasčių. Socialistai visada stengėsi savo rankose turėti profesinių sąjungų vadovybę. Bet dar prieš karą jie daug darbininkijos prarado komunistams. Pokario metu ypatingai nukentėjo prancūzai, kur socialistai Generalinės Darbo Konferencijos vadovybę buvo praradę komunistams. Prieš porą metų CGT suskilo į dvi grupes — komunistų vadovaujamą Generalinę Darbo Konfederaciją (CGT) ir sindikalistų vedamą CGT-Force Ouvriere. Jos tarp savęs pasidalino 4.500.000 narių. Gi likusieji 1.500.000 sukūrė nepriklausomas darbininkų unijas. Nors socialistų vadovaujami, nėra socialistinei ideologijai pritariai ir visi Belgijos darbininkai, kur katalikai sudaro nemažą profesinių sąjungų federacijos dalį. Vokietijoje darbininkai yra vieningi, nors profesinės sąjungos nėra nieku susirišusios su socialistų partija. Idomia linkme nuėjo tarptautinis darbininkų judėjimas. Nuo 1901 m. egzistavusi socialistų kontroliuojama Tarptautinė Darbo Unijų Federacija po šio karo susijungė su komunistų valdoma Pasaulio Darbo Unijų Federacija. Žinoma, susijungimas nuvedė į socialistų pralaimėjimą, ir ši federacija atsidūrė komunistų kontrolėje. Nekomunistinės unijos iš tos federacijos viena po kitos pasišalino. Ir 1949 m. gruodžio mėnesį buvo įsteigta Tarptautinė Laisvųjų Unijų Federacija, šiuo metu turinti apie 50.000.000 narių. Šitai Federacijai priklauso ir socialistinės ir liberalistinės (JAV su 16.000.000) ir katalikų unijos. Į Federacijos vadovybę buvo išrinktas net vienas katalikų unijų vadas italas. Steigiamajam Federacijos (I.C.F.T.U.) suvažiavime Londone, kaip rašo D. Dubinsky⁶⁾, nesijautė senos socialistų frazeologijos. „Plačiai yra išaugus ir vis auganti nuomonė“, — sako jis, rašydamas apie suvažiavimo darbus, — „jog nors Marksas yra palaidotas Londone, marksizmas yra palaidotas Maskvoje. Savo „Pagrindinių Socialinių ir Ekonominių Reikalavimų Deklaracijoje ir Manifeste“ I.C.F.T.U. neišjungia konkurencinio ūkinio vieneto. Taip pat jina neišjungia nei viešosios bei valstybinės nuosavybės; bet tiek viešajam tiek privačiajam ūkinės gamybos vienetui, reikalauja I.C.F.T.U., darbininkai turi turėti tam tikras pagrindines teises ir atitinkamą balsą krašto ekonominiam gyvenime. Federacijos tikslas yra demokratijos išlaikymas ir išplėtimas.“⁷⁾ Darbininkų unijų organizavimosi išsivystymas rodo, jog socializmas vienas nebėra pajėgus kontroliuoti darbininkijos: jis dedasi su katalikais ir liberalais amerikiečiais. Ir dar daugiau: ekonominė socialistų politika eina į kompromisą su liberalistine. Šitai, žinoma, silpnina socializmo padėtį ir kaip niekad iškelia socializmui uždavinį naujai persvarstyti savo ideologinę ir ekonominę bazę.

Naujas revizionizmas vyksta. Jisai žada dar gilesnę vidinę socializmo evoliuciją. Jau pereito šimtmečio gale kritikuota ir kai kurių socialistinių sąjūdžių atmeta istorinio materializmo teorija — pasaulėžiūrinis Markso doktrinos pagrindas — šiandien yra visiškai ujamą iš socialistų ideologijos. Jau Hilferdingas, nekalbant apie Bernsteiną, pastebėjo, jog marksistinė istorinio materializmo teorija turi būti papildyta, pripažįstant idealistinę ir etinę jėgom vietą istoriniam procese. Kontinentinis socializmas K. Schmid, vieno iš vokiečių socialistų vadų, lūpomis pasisakė, jog viena iš idėjų, kurias dabarties socializmas išmeta iš savo programos yra „istorinio materializmo dogma“. Konsekventiškai socializmas atsisako ir „klasių kovos dogmos“. Socialistų ideologai nori atrasti naują ideologinį pagrindą, į kurį socializmas galėtų atsiremti. Tuo tikslu peregžaminuojami individo ir valstybės, individo ir nacionalizuotų industrijų santykiai. Valsybės jėgos augimo ir asmens laisvės išlaikymo problema

J. Zikaras

Knygnešys

Romualdas Kisielius

AKACIJOS ŽYDI

Sodely akacijos žydi
Žiedais atminimų brangių,
Palikęs juos vėjui barstyti,
Kažkur vis einu ir einu...

Einu per žaliuojantį sodą,
Jau užmirštu laiko taku,
Regiu — ten akacijos žydi
Žiedais atminimų brangių...

BYRANČIUOS ŽIEDUOS

Kai gyvenimas tau šypsos
Pilnas džiaugsmo pumpurų,
Eidamas dienų alejoms,
Sutinki šimtus draugų.

Ir skrendi su jais, kaip vėjas,
Žaisdams ugnies kamuoliais,
Negalvodams, jog likimas
Juos nuneš kitais keliais,

Kai suklups tavoji laimė,
Kai nubirs vilties žiedai...
Pro tave prabėgs pasaulis,
Dienos, vėjai ir draugai.

A. Galdikas

Žemaitija

taip pat randa vietas naujuosiuose socialistų ideologijos jieškojimuose. Intensyviai jieškoma naujų ekonominės ir politinės demokratijos formų.⁵⁾ Internacionalinis socialistų kongresas Vienoje 1948 bene pirmą kartą aiškiai pasisakė už politinę demokratiją, definuodamas jos garantuojamas laisves. „Politinė demokratija jima žmogaus asmenybės vertės pripažinimą“, — sako kongresas, — „kuris išreiškiamas sąžinės, minties ir kalbos laisve“.. Kongresas pasisakė kovosias už politinės demokratijos išlaikymą ir išplėtimą.

Socialistų pažiūros į religiją keičiasi taip pat. Jau anksčiau cituotasis Schmid sako, jog „socialdemokratų partija nėra krikščionybei priešinga partija; atvirkščiai...“. Antikrikščioniška ar antibažnytiška laikysena kaip politinis principas mūsų eilėse neturi vietos“. Kuo vokiškasis socializmas užpildys šiuos „atsisakymus“, dar nėra aišku. Prancūzai ryškiau grįžta į humanistinę tradiciją. Leonas Blumas lygina socializmą su krikščionybe ir sako, jog kaip krikščionybė įvairiais laikotarpiais turėjusi apsivalyti nuo į ją įsismelkusių nešvarumų, taip ir socializmas. „Socialistų judėjimo uždavinys“, — sako jis, — „dabar yra tik mokytis ir atversti.“... „Ar tai reiškia, kad religinė propaganda yra vienas iš socializmo uždavinių?“ — tęsia jis. „Tam tikra prasme taip. Spinoza sakė, jog jei mes turime Dievo sąvoką, kiekvienas veiksma, kurį mes galime kontroliuoti, turi būti pagrįstas religija“. Jeigu tai, ką Spinoza vadina „Dievo sąvoka“, mes pavadinsime žmoniškumo sąvoka, viscs žmonijos, viso universo kaip tokio, pasisakymas yra teisingas“.) Žmoniškumas — naujas humanizmas — štai ideologija, kurią prancūzų socialistų herojus siūlo socializmui. Šitas

DAIL. ADOMAS

Dailininkas Adomas Galdikas mūsų mene pradėjo reikštis tuoj po pirmojo pasaulinio karo. Baigęs rusų dailės mokyklą Petrapilyje, jis nepasidarė sustingęs realistas, bet metai iš metų keitėsi. Kūrybiniu karščiu degdamas, veržėsi į priekį, jieškodamas naujų pasisakymų būdų. Kaip daugelis šiauriečių dailininkų, jis nesustojo prie žmogaus, bet nukrypo į gamtą. Gamta yra jo įkvėpimo šaltinis. Kaip matome iš spausdinamų pavyzdžių, Galdiko paveikslai nėra gamtovaizdžio nuotraukos. Jis daro savaip. Viską surikiuoja savo ritmui. Tačiau daiktai nenustoja savo formos. Jie sklaidžiasi jo poetiniame pergyvenime. Jis yra tikras gamtos poetas, giliai pajautęs jos grožį. Dailininko žvilgsnis nepasilieka blankiam paviršiuje. Jis pagauna žemės plasdėjimą, todėl jo paveikslai dvelkia mistine nuotaika, nesuvokiamu ilgesiu. Jis nesidomi kultivuota gamta, bet skverbiasi į užkampius, kur tvyro žmogaus rankos ne-

A. Galdikas

Žemaitija

GALDIKAS

paliestas grožis. Mėgstamiausios paveikslų temos: pajūris, žvejų sodybos, senos apleistos Žemaitijos kapinės, kryžiai, sodybos, apsuptos didelių medžių. Tai senoji Lietuva, retai kitų pastebima, pabunda dailininko fantastinėse vizijose ir kalba žiūrovui gilia meno kalba.

A. Galdikas yra ypatingas spalvose. Kiekviena paveikslo vieta mirgėta mirga spalvų žaismu. Visi jo medžiai tartum dega, persunkti nerimo. Jo spalvos, tai žemės meilė, tai jo spalvų poezija.

A. Galdikas nepriklauso jokiai meno srovėi, jis yra savitas, vaizduoja tik tai, ką sukuria jo vizijos, ir mūsų dailės istorijon įsirašo į pačių geriausių dailininkų eiles.

A. G. gimė 1893 m. Mosėdyje, meną studijavo Petrapilyje, Kauno Dailės Mokykloje profesoriavo. Yra surengęs visą eilę parodų Lietuvoje ir užsienyje, gavęs įvairių atsižymėjimo ženklų ir medalių. Dabar gyvena meno mieste — Paryžiuje.

naujas humanizmas yra panašus į religiją tuo, jog juo turi būti pagrįsti visi žmogaus veiksmai; jis pripažįsta moralines bei dvasines vertybes, tik suteikia joms kitą prasmę. Bet šioji prasmė yra universali, ne vien darbininkų klasės moralinis kodas, kuris kitų klasių atžvilgiu nustoja galiojės. Tai yra aiškus idėjinis priartėjimas (jei ne sutapatinimas) prie liberalistinio humanizmo.

Socializmas, pilnai pripažinęs politinę demokratiją, ateina jos išlaikyti. Lecno Blumo žodžiais, kuriuos jis taiko prancūzams, socializmo tikslas yra "sujungti ekonominę tvarką ir socialinę lygybę su politine, civiline ir asmenine laisve."¹⁰) Teisingai sako ir Franz Arnold, jog "socializmo uždavinys dabar apribojamas socialinio teisingumo idealo įgyvendinimu".¹¹) Šioje plotmėje gali susitikti ir krikščionys ir socialistai socialiniai reformatoriai. Socialistai teigiamai vertina jau ir Katalikų Bažnyčios vaidmenį tiek tarptautiniame tiek socialiniame gyvenime. Katalikų Bažnyčios socialinė doktrina, pasak L. Blumo, priartėjanti prie socialistiškosios ir netgi panašėjanti į ją. Paliekant nuošaly šį "panašumo" klausimą, reikalinga tik pacituoti L. Blumą, kad "tokioje situacijoje polemika (su Katalikų Bažnyčia) yra be argumentų, ir konfliktas be pagrindo".¹²)

Kartu su šiuo vidiniu socializmo keitimosi auga ir krikščioniškoji socialinė mintis. Tiek MRP Prancūzijoje, tiek CDU Vokietijoje, pagaliau tam tikra prasme ir Italijos krikščionys demokratai pasisako už socialinę reformą. Prancūzijoje žinomas E. Mounier "L'Esprit" sąjūdis. Vokietijos katalikai šiuo požiūriu itin pažangūs. Jie yra tiek radikalūs, jog dar gerokai prieš atitinkamo įstatymo pravedimą pasisakė už darbininkų ko-determinacijos tei-

ses įmonių valdyje. Įstatymas, šias teises darbininkam suteikiantis, buvo prarastas ne tik katalikų pritarimu, bet ir iniciatyva. Žodžiu, socializmas nebėra vienas pats aktyvi socialinė ir politinė jėga, ateinanti į socialinės reformos darbą. Katalikų Bažnyčios socialinė doktrina yra nemažiau radikali už socialistinę. Ji betgi eina visada su aiškiu žmogaus asmens vertės ir laisvės primato užakcentavimu. Krikščioniškieji judėjimai aiškiai prisideda prie socializmo įtakos sumažinimo.

Desintegracijos padariniai

Laikydamas save laisvės ir laisvę garantuojančios ūkinės tvarkos nešėju, socializmas nuo pat savo gyvavimo dienos įieškojo tinkamos laisvės ir tvarkos sukoordinavimo formulės. Betgi doktriniškai Markso suformuluotas įsiai pat pradžių suėjo į konfliktą su tąja doktrina, pasireiškusi dogmos ir praktikos nesuderinamumu.

Tvarkos siekimą pastatydamas aukščiau už asmens laisvės rūpestį, įsiai neišsprendė jėgos panaudojimo socialistinės tvarkos sukūrimui ir tos jėgos suderinimo su asmens laisvės problemos. Vienai socializmo šakai — komunizmui pasisakius už jėgą, virstančią prievarta ir už pilnutinį žmogaus teisių paneigimą, tvarkos ir bendrojo gėrio labui, socializmas susvyravo ir, atsidūręs tarp dviejų polių — totarianizmo ir liberalistinės demokratijos, neteko pusiausvyros. Pačių vidurio socialistinių partijų nepajėgumas išlaikyti laisvės, paimant valdžią, kaip Italijoje ar Vengrijoje ar Lenkijoje, o taipgi nepajėgumas su tvarkyti krašto ūkį liberalistinės santvarkos rėmucose, kaip Vokietijoje ar Austrijoje arba pagaliau Prancūzijoje, parodė vidurio kelio silpnumą ir palaipsniui vertė atsakyti jėgos principo panaudojimo socialistinės tvarkos sukūrimui, izoliavimosi nuo vadinamųjų buržuazinių partijų bei socialistinio internacionalo, kuris vienas be kitų pagalbos nebuvo pajėgus išlaikyti tvarkos. Paties socializmo reliatyvus nepasisiekimas iš vienos pusės ir komunistinė Rusijos praktika iš kitos pusės vertė socializmą peregzaminuoti ir ideologinius savo pagrindus. Šitasis egzaminavimas nuvedė į socializmo ideologijos, Markso suformuluotos atsisakymą ir veda juo toliau. Buvo paneigtas ir istorinis materializmas, ir klasių kova, ir priešiškusis religijai. Sugriuvus marksistinei sistemai, socializmas liko be ideologijos ir natūraliai grįžta prie naujai performuluotų liberalinio humanizmo principų. Tarpautinės politikos ir darbininkų organizavimosi padėtis vertė socializmą dėtis su kapitalizmu ir krikščioniškaisiais socialiniai reformatoriais frontui prieš komunizmą organizuoti. Socialistų partija nebėra ir tikra prasme darbo klasės partija. Tuo būdu aiškiai einama į bendrojo vardiklio socialiniams klausimams spręsti kartu su krikščionimis ir pažangiaisiais liberalais suradimą, neišvengiamai į liberalizmą artėjant pasaulėžiūriškai. Šitie faktai ir duoda galimybės formuluoti nuomonę, jog socializmas yra desintegravęsis ir pasaulėžiūrinėje ir socio-ekonominėje ir praktinės politikos plotmėje. Desintegravęsis socializmas yra praradęs sistematinis pagrindus,

duodančius kovos aspiracijų sukurti socialistinę tvarką, bet grįžta prie liberalistinės sampratos, jog politinė demokratija yra pirminis tikslas. Savo socialinėmis idėjomis socializmas stovi vienoj gretoj su krikščionybe ir yra vejamas pažangiojo liberalizmo. Šito viso rezultate socializmas yra praradęs savo jėgą būti socialinės reformos innovatorium ir tampa paprasta, „buržuazine“ partija. Todėl jis savo vaidmenį socialinės reformos bandymuose jau yra atlikęs. Šitai duoda teisės kalbėti apie socializmo saulėleidį.

Maža paguoda sakyti, kaip L. Blumas daro, jog socializmo idėjomis yra persiėmę sąjūdžiai, kurie šiaip su socializmu nieko bendra neturi. Amerikoje socializmo vardas vartojamas pažymėti viskam, kas tik rišasi su bet kokia socialine reforma. Socializmo žodis yra labai daugiareikšmis. Ir jis kaskart labiau nustoja dvasios, kuri reiškė, jog socio-ūkinė tvarka yra pirminis tikslas, ir individas totaliai pajungiamas socialistiškai suprantamaj bendrajam gėriui. Po ilgų ir skaudžių istorinių pamokų grįžtama prie krikščionybei artimos socialinės reformos sampratos, būtent, jog žmogaus vidinės laisvės garantavimas bendruomeninėmis priemonėmis tuo tikslu, sukuriant atitinkamus įstatymus ir institucijas visa kam, kas liečia bendruomeninį gyvenimą, yra pirminis ir vienintelis socialinės reformos tikslas. Šitas tikslas implikuoja ir socialinį teisingumą ir socialinę taiką. Šita kryptim, atrodo, šiuo metu sukama, ir senojo socializmo lieka tik vienas vardas.

Tad jeigu kalbėti apie šiandienos socialines jėgas, formuojančias pasaulio bendruomenių ūkinį bei politinį ir socialinį gyvenimą, turime sakyti, jog socializmas kaip atskira jėga pastebimai nyksta. Jo jėga glūdi jo santai-koje su krikščioniškąja socialine mintim ir ypatingai su naujuoju liberalizmu. Šiandien yra trys socialinės jėgos, atitinkančios trejopą pasaulio ideologinį nusistatymą. Tai yra: komunizmas, socializmas-liberalizmas ir krikščioniškoji socialinė mintis. Dvi pastarosios jėgos jungiasi į bendrą demokratinį bloką kovai su komunizmu. Todėl socializmas, kaip atskira problema, šiandien yra tampa-ntis nereikšmingu.

⁴⁾ Nusiginklavimas kaip karui pašalinti priemonė yra ne-fektyvus. Plg. J. H. Morgenthau., *Politics Among Nations*, New York, A. Knopf, 1948, p. 311.

⁵⁾ D. C. Williams, *Current Political Strength and Prospects of Western European Socialist Parties*, Labor and Nation, 1948, tom. IV, No. 5, p. 51.

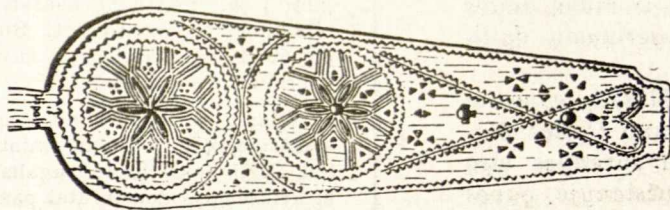
^{6), 7)} D. Dubinsky, *World Labor's New Weapon*, Foreign Affairs, tom. 24, p. 455, 1950.

⁸⁾ Plg. J. Braunthal, *Rebirth of Socialdemocracy*, Foreign Affairs, An American Quarterly Review, 27 t., 1949.

⁹⁾ Leon Blum, *For All Mankind (A l'échelle Humaine)*, London, v. Gollancz Ltd., 1946, p. 139.

¹⁰⁾ *ibid.*, p. 108.

¹¹⁾ F. X. Arnold, *Zur Christlichen Loesung der Sozialen Frage*, Schwabenverlag, Stuttgart, 1947, p. 110.

Edvard Wiiralt, vienas iš žymiausių estų dailininkų — grafikas. Savo darbais pagarsėjęs Europoje.

LAPLANDIJA
(šalta adata)

Stasys Santvaras

ESTIJAI

Eesti! Eesti! Eesti!
Tu gražioji karalaitė Baltijos krantų!
Argi tavo jūrų, tavo lygumų vaizdai man gali
[blėsti,
Kai ir čia, tam viešbuty šaltam, mes kenčiame
[kartu?...

Eesti! Eesti! Eesti!
Žodį tą girdėjau aš ten šiaurėj tolimoj —
Kaipgi nuostaba ir džiaugsmas gali man krūtinės
[nesukrėsti,
Kai tą žodį aš girdžiu ir čia, toj žemėj svetimoj!...

Eesti! Eesti! Eesti!
Ir prisimena draugai man: Viisima ir Soodor,
[Sahk...
Jei kas nūdien leistų — eitume ten pėsti,
O širdie, viltim ir ilgesiu kalbėk ir plak!

Eesti! Eesti! Eesti!
Kaip man skolą didžiąją gražinti tau?
Juk ne kartą jau žvejai lietuviai atplaukė ing jus
[atvėsti,
Ak, akis užmerkiu tik — ir kiek ten grožio aš
[matau.

Eesti! Eesti! Eesti!
Leiski man norėt, kad greit pasiektų tavo ausį
[mano aimana:
Lai pakyla vėjai amarą nuo tavo sodų žydinčių
[nukrėsti —
Laisvės ilgesio tava širdis pilna!...

ESTIJA — mūsų artima kaimynė ir bendro likimo sesė vasario 24 dieną trisdešimt trečią kartą švenčia savo nepriklausomybės šventę.

Mūsų ir estų tautos likimas šimtmečių eigoje panašus. Tik estai dar ilgesnį laiką turėjo nešti svetimųjų priespaudą. Jau prieš 700 metų į taikią estų žemę įsibrovė kalavijiečiai. Estų tauta buvo paversta baudžiauninkais. Šią germanų okupaciją pakeitė kiek lengvesni švedų valdymo metai. Dar vėliau mūsų bendras okupantas rusas bandė palaužti estų tautą. Tačiau ji nepalūžo, estų tautos dvasia neužgeso amžių vergijoje. Dar 1869 įvyko pirmoji estų tautinė dainų šventė, ir po visą šalį praskambėjusi daina buvo lyg estų tautos laisvės pranašas. 1919 metais vasario 24 dieną susirinkęs estų tautos steigiamasis seimas paskelbė Estiją nepriklausoma valstybe. Tolimesnis estų gyvenimas rišosi su mūsų dar labiau. Savo kūrybiniu pajėgumu ir darbu Estija buvo išsiveržusi toli į kultūringųjų tautų tarpą. Tačiau antrasis pasaulinis karas vėl sugriovė pradėtą statyti gražų estų nepriklausomybės rūmą ir išblaškė juos po pasaulį. Didelė yra estų tautos kančia, tačiau mes tikime, kad Laisvės Varpas suskambės visoms kenčiančioms tautoms, jų tarpe ir Estijai!

Eesti! Eesti! Eesti!
Nūdien tu našlaitė verkianti ant Baltijos krantų!...
Argi tavo marių, tavo lygumų vaizdai man gali
[blėsti,
Kai ir čia, tam viešbuty šaltam, mes kenčiame
[kartu?...

Aušra Bendoriūtė

A Š

Naktis ir vėjas,
Meilė ir kančia
Keliavom paslapčia...

Meilė vis vedė mus
Per laukus, takus nykius,
Kančia mus girdė kartumo nektaru,
O vėjas šoko, sukosi ratu...

Vėjas nešė naktį virš laukų,
Ir puošė deimantais žvaigždžių...
Gi meilė kančią
Dažė džiugėsio spalva...

Ir aš jau nebuvau viena...

VAKARO METU GIRDĖTAI MUZIKAI

Tu ateini,
Mane paskandini
Ilgesyje,
Liūdesyje plačiame...
Ir grožy tavame
Skamba pavasario kančia,
Laukimas —
Kažko —
Baisus;
Troškimas —
Kažkoks —
Klaikus...
Mane aplink, aplink suki,
Mane tu vis neši
Toli, toli...

Vytautas-Jonas Narbutas

SUSITIKIMO VALANDA

Ašaros, ak, laimės ašaros
Iš mūsų akių susitikimo valandoj:
Kiek skausmo jos savyje slepia
Ir kiek baugių minčių tam nesimatymo laike!

Ir žodžių, kuriuos širdy nešiojom,
Susirinkę per ilgas lūkesčių pilnas dienas,
Papuost viens kitą tarsi rožėm,
Kai vėliai susitiksim mes.

Bet ašaros, vien tiktai ašaros
Iš mūsų akių susitikimo valandoj. —
Ir jom per mūsų skruostus teka
Ir praeitis, ir dabartis, ir vilčių kupinas rytoj.

V A I K Y S T Ė

Ak, mano vaikystė taip toli, toli,
Tarsi aš niekad nebuvau vaiku,
Ir nepažinau, ką reiškia nuvargusiam užmigt
Ant rankų motinos švelnių.

Ir kai dabar matau krykščiančius vaikus sodne
Mano palangėj vakare,
Verkiu aš tyliai, klausdamas save:
"Ar aš buvau vaiku kada?"

APIE MERGAITĘ,
KURI SVAJOJO

J. KONČIUS

Ji ėjo, ir jos kojos grimzdo į smėlį, palikdamos pėdsakus plačiam pajūry. Aplink ilgesingai ošė išisupusios laibakaklės pušys, o krantą girdė baltom bangų kepurėlėm išsipuošusi jūra.

Jai buvo gera eiti. Ji galvojo, kad pušys ošia jai, ir jūra bėga į krantą, norėdama pasiekti jos basas kojas. Jos kelias baigėsi ten, kur smėlio kalva buvo aukštesnė už kitas, ir trys vėjo išbučiuotos pušys glostė dangaus mėlynę. Čia jos žvilgsnio niekas nedengė, ir visas pajūris, tartum balta drobės juosta, bėgo į abi puses. Jos akys klaidžiojo plačiu pakrančiu ir lyg palaiminto sapno jieškojo prisiminimų iš laimingųjų praeities valandų. Dar kūdikį ją tėvas atvedė ant šios kalvos ir ranka parodė į tą pusę, kur vakarais, susidėjęs tinklus į laivą, leisdavosi žuvauti.

*

Ji turėjo kūdikystės draugą tokį pat kaip ir ji: saulės nubučiuotais veidais, vėjo iškedentom gelsvom garbanom — Arūną. Ji buvo laiminga, turėdama draugą, kuris mylėjo visa tai, kas buvo brangu jos širdžiai, nes jie abu buvo to paties likimo vaikai: ji buvo žvejo duktė, o jis žvejo sūnus.

Kai prasidėdavo žuklės metas, jie bėgdavo susikibę rankom ant aukštosios kalvos, kur trys pušys stiepės į dangų, norėdamos pasiekti užtekančią saulę. Ten, akis įbedę mieguistoje jūroje, laukdavo sugrižtančių vyrų. Pamatę toluomoje iš miglų išsiskiriančias valtis, šokdavo į aukštį, mojuodami rankutėmis, o jų kūdikiško krykštavimo sužavėtos nutildavo ošusios laibūnės pušys.

Bėgo dienos ir naktys. Svaja augo, lieknėjo, kaip tos pušys prie jūros. Arūnas bujojo, tvirtėdamas pečiais ir nebesitenkino pušų ošimu. Su ilgesiu akyse išleisdavo vyrus su tinklais, laukdamas tos valandos, kad ir jis galės leistis į jūrą drauge.

Vieną sykį jūroje buvo audra, kokios niekas nuo senų laikų neatminė. Daužėsi į smėlėtą krantą idūkusios bangos, o pušys glaudė prie žemės savo baimės pilnus veidus. Su žibintais rankose bėginėjo tamsūs šešėliai, o jų šauksmas dingdavo užaujančiuose verpetuose. Tekančios saulės spinduliuos tilo pailsus jūra, ir įbaugintos pušys, glausdamosi viena prie kitos, baimingai dairėsi aplink. Grįžo vienas po kito pervargę vyrai iš jūros be žuvų, be tinklų. Galop, bėginėjanti minia išvydo ir paskutiniuosius prie aukštosios kalvos, kur trys sūpuoklės pušys verksmingai dejavo. Išnešė juos jūra ant savo pečių, išbučiavus jų veidus, kurie buvo taip balti, kaip baltas pakrantės smėlis. Suklupo Svaja ir veidą prispaudė prie krūtinės. Gailiai pravirko. Jos širdies raudą nutraukė kažkieno ranka, kuri palietė jos pečius, tartum grąžindama iš gilaus sapno į niūrią tikrovę. Iš aukšto žvelgė dvi akys, tos pačios žydrios akys, kurios lydėjo ją nuo vaikystės dienų, jos buvo tokios raminančios.

O vėliau? Ilgesys. Neišsakyti žodžiai. Nerimas, kai vakarais išleisdavo Arūną su tinklais, ir neišpasakytas laukimas sugrižtant. Bet jis grįždavo. Tuluoj dar būdamas jis atskirdavo Svają, laukiančią ant aukštosios kalvos, ir, iškėlęs ranką, modavo kepure. Iššokęs iš laivo, tvirtai ją suspausdavo glėbyje bangomis kvepiančiomis, irklų išmankštinomis, plieninėmis rankomis. Svaja gyveno laimę, kuri netilpo jos širdyje.

Prisimena ją aiškiai, kaip tą vakarą atėjo Arūnas pas ją susirūpinęs ir nekalbus. Jie išėjo į pajūrį. Kai pa-

RABINDRANATH TAGORE

PILNĖJANTIS MĖNUO

ASTRONOMAS

Aš tik sakiau: "Kai vakare apskritas pilnas mėnuo išipainioja tarp ano kadamomedžio šakų, ar kas negalėtų jo ten sugauti?"

Bet vyresnysis brolis juokėsi iš manęs ir kalbėjo: "Kūdiki, tu esi kvailiausias vaikas, kokį kada nors esu pažinęs. Mėnuo yra visuomet toli nuo mūsų; kaip jį galėtų kas nors pagauti?"

Aš atsakiau: "Vyresnysis broli, koks tu paikas. Kai motina žiūri pro langą ir mums, žaidžiantiems, šypsosi, ar tu sakytum, kad ji toli?"

Tačiau vyresnysis brolis kartojo: "Tu esi paikas vaikas. Kur gi tu, kūdiki, galėtum rasti pakankamo dydžio tinklą sugauti mėnesiui?"

Aš atsakiau: "Tikrai tu galėtum sugauti jį savo rankomis."

Bet vyresnysis brolis juokėsi ir sakė: "Tu esi kvailiausias vaikas, kokį esu pažinęs. Jei mėnuo ateitų arčiau, pamatytum, koks jis yra didelis."

Aš atsakiau: "Vyresnysis broli, kokią nesąmonę jie moko tavo mokykloje. Kada motina prilenkia savo veidą, kad mus pabučiuotų, ar jos veidas atrodo labai didelis?"

Bet vyresnysis brolis vis kalbėjo: "Tu esi kvailas vaikas."

DEBESYS IR BANGOS

Motina, aukštai debesyse gyvenantys žmonės man šaukia:

"Mes žaidžiame nuo to laiko, kada atsibundame, iki to laiko, kada diena pasibaigia."

Mes žaidžiame su auksine aušra, žaidžiame su sidabrinu mėnesiu."

Aš klausiu: "Bet kaip man pas jus nukilti?"

Jie atsako: "Nueik į žemės pakraštį, iškelk savo rankas į dangų, ir tu būsi paimtas į debesis."

"Mano motina manęs laukia namie", — atsakiau. "Kaip aš galiu ją palikti ir išeiti?"

Tada jie nusišypso ir nuplaukia tolyn.

Bet aš žinau gražesnę žaidimą negu anas, motina.

Aš būsiu debesis, o tu mėnuo.

Aš apdengsiu tave abiem savo rankom, ir mūsų namų stogas bus mėlynas dangus.

Žmonės, kurie gyvena bangose, man šaukia:

"Mes dainuojame nuo ryto iki nakties; mes keliaujame pirmyn ir pirmyn ir nežinome, kur mes vykstame."

Aš klausiu: "Bet kaip man prisijungti prie jūsų?"

Jie man atsako: "Nueik į jūros pakraštį ir, stipriai užmerkęs akis, pastovėk, ir tu būsi nešamas viršum bangų."

Aš atsakiau: "Bet mano motina manęs laukia namie vakare. Kaip aš galiu ją palikti ir išeiti?"

Tada jos šypsosi, šoka ir nuplaukia.

Bet aš žinau geresnį žaidimą negu anas.

Aš būsiu bangos, o tu svetimas krantas.

Aš risiuosi pirmyn ir pirmyn ir pirmyn ir juokdamasis sudūšiu ant tavo kelių.

Ir niekas pasauly nesužinos, kur mes abu esame.

FĖJŲ ŠALIS

Jei žmonės ateitų sužinoti, kur yra mano karaliaus rūmai, tada rūmai dingtų ore.

Jų sienos yra iš balto sidabro, o stogas iš žibančio aukso.

Karalius gyvena rūmuose, apsuptuose septynių kiemų, ir yra pasipuošęs brangakmeniu, kuris kainuoja visą septynių karalysčių turta.

Bet leisk man šnabždomis tau pasakyti, motina, kur yra mano karaliaus rūmai.

Jie yra mūsų terasos kampe, kur stovi vaza su tulsio augalu.

Princesė guli ir miega tolimame septynių neperplaukiamų jūrų krante.

Niekas pasauly negali jos rasti, išskyrus mane.

Ji turi apyrankes ant savo rankų ir perlų lašus po savo ausimis; jos plaukai siekia grindis.

Ji pabus, kai aš paliesiu ją savo magiška lazdele, ir nuo jos lūpų kris brangakmeniai, kai ji šypsosis.

Bet leisk man šnabžtelėti tau į ausį, motina: ji yra mūsų terasos kampe, kur stovi vaza su tulsio augalu.

Kai tau bus laikas eiti į upę maudytis, užkopk į tą terasą viršum lėkšto stogo.

Aš sėdėsiu kampe, kur sienų šešėliai susitinka.

Tiktai katytei bus leista su manimi ateiti, nes ji žino, kuriam aukšte gyvena kirpėjas.

Bet leisk man, motina, šnabžtelėti tau į ausį, kuriam aukšte gyvena kirpėjas.

Gi terasos kampe, kur stovi vaza su tulsio augalu.

Vertė J. Tininis

siekė kalvoje mieguistas tris pušis, Arūnas savo rankomis stipriai suspaudė jos pečius ir prašneko:

— Aš išeinu ir nematysiu tavęs gal daug dienų. Čia ateina piktieji žmonės, kurie nemylį jūros ir kurie nori išardyti mūs tinklus. Nebetaškens šianakt jūroje tinklai, mes išeinam pastot jiems kelią. Aš žinau, tu lauksi manęs, ir tai mane ramins, esant toli nuo jūros. Visa, ką tau palieku, Svaja, — jūra, kopos, mūsų meilė ir prisiminimai.

Ji lyg suakmenėjusi klausė jo žodžių, juto, kaip jis virpančiom lūpom pabučiavo ją į kaktą, ir miglų skaros apgaubė jo pečius. Jis atsitolino, palikdamas ją vieną, kur trys pušys sapnavo laimingąjį vasaros nakties sapną.

*

Jau Svaja ketino grįžti atgal, kai atsigrįžus išvydo šalimais stovintį nepažįstamą vyriškį. Jo veidas, išvagotas kieto gyvenimo, švietė ramumu, o akys nepalaužiama tvirtybe. Jis žvelgė susimąstęs į jūrą, kurioje skendo didelė raudona saulė, ir jos paskutiniai spinduliai rausvai nudažė nepažįstamojo veidą.

— Ir vėl savo juoda skraiste rengiasi mus apgaubti naktis... Ana, kaip tingiai siūbuodamos į krantą grįžta

žuvėdros, ir jų klyksmas kaip šurpiai skrodžia vakaro tylą. Jas kankina, kaip ir mus, vienuma, nes nedaug laivų šiuo metu maršė. Ir su tinklais nebemato savo brolių, kuriuos išlydėdavo krykštaudamos vakarais ir supdavosi ant jų girgždančių stiebų. Po triukšmingos dienos naktis atneš poilsį ir ramybę. Minga jūra, ilsėsis į krantą grįžusios vienišos žuvėdros. Naktis savo glamonėjančiais pirštais užmigdys tuos, kurie nešioja savyje skausmą ir kenčia ilgesį.

Svaja klausė nepažįstamojo, tartum būtų kalbėjusi jos pačios širdis. Jai visiškai nekilo klausimas, kas jis ir iš kur. Jis buvo toks artimas, brangus ir lauktas, nes jo akyse buvo jos ilgesys jo žodžiuose — jos skausmas. Nepažįstamasis tęsė toliau:

— Bet praeis naktis, su nauja prisikeliančios dienos viltim užtekės saulė, piemenėliai raliuodami išgins bandą į laukus, ir ryto rūkuose išsimaudžiusios žuvėdros, linksmiai krykštaudamos, sutiks iš marių grįžtančius vyrus...

Suplakė Svajos širdis, akys suliepsnojo nauja viltimi. Ji savo lūpas karštai prispaudė prie šurkštaus ir raukšlėto nepažįstamojo veido ir, nieko netarus, lengvais žingsniais, lengvais, kaip niekad, nubėgo naktį skęstančiu pajūriu.

ATEITIES

SPINDULIAI

PIEMENUKAS

DANUTĖ BRAZYTĖ

— Kad tik tos Kalėdos greičiau ateitų! Taip pasiilgau mamos, taip seniai ją mačiau, — Andriukas klumpėta koja paspiria girgždančias pašiūrės duris ir plonomis rankomis tvirtai, tvirtai prisispaudžia prie savęs didžiulį glėbį žagarių. Kieme slidu ir balta, o ketvirtainiu sustatyti trobėsiai tarytum buriasi dar arčiau vienas kito, ant šiaudinių stogų užsimaukšlinę aukštas sniego kepurės. Viršum nuogo sodo sukasi alkanų, pašiurpusių varnų ratas, o vidury kiemo lyg perekšlė višta išsiskėtęs auksinis kūgis, iš kurio raudonskruostis, plačiapetis bernas peša šiaudus ir glėbiais tempia į tvartus.

Andriukas valandėlei užmiršta sniegą, malkas ir kiemą, o jo galvelėje sušvinta sukniubusi pirkutė, pačiam galukaimy prisiglaudusi, tartum pabėgusi nuo kitų sodybų, kad ramiai galėtų užbaigti savo dienas. Trobelytėj jo mama sulinkusi prie rätelio, purpuojančio lyg ant šiltos krosnies besimigdanti katytė. Motinos veide vos pastebima šypsena ir raukšlės, raukšlėlės, kurias laikas įgudusio artojo vikrumu kasmet vis giliau įrėžia. Kaip nušvis tas mielas veidas, kai per aukštą slenkstį, kartu su šalto garo kamuoliais, įsisir jos vyriausias sūnus — Andriukas, kuris jau treči metai gano ūkininkų avis, o žiemą padeda jiems triūstis, eidamas pusbernio ir pastumdėlio pareigas.

— Žiūrėk, kur eini, nesvajojęs! — prie pat ausies berniukas išgirdo aštrų balsą ir kitą akimirka pasijuto begulys ant sniego. Malkos iškrito ir išsiskirstė po kiemą lyg būrys vanago išgąsdintų žvirblių. Vaikas vargiai pakėlė galvą ir pilnomis ašarų akimis pažvelgė į raudonskruostį berną, kuris net atsilošdamas kvatojosi iš jo.

Amanda Gelažytė

LIETUVA

*Palikome mes žemę Lietuvos,
Namus, kur gimėme ir augom,
Jos kalnus, klonius ir miškus,
Takus, kur žengėm pirmus žingsnelius.*

*Palikom mes tave, Tėvyne,
Už jurių, marių blizgančių.
Čia nēr nei Nemuno pakrančių,
Nēra nei Baltijos krantų.*

*Tik ten gyventume laimingi —
Po josios melsvu dangumi,
Po stogu mūs senos pirkelės,
Kurioj mes gimėme maži.*

— Tau tik lakuotais bateliais ponų salionuose stypčioti, — net springdamas žvengė bernas, kai Andriukas šlubčiodamas mėgino surinkti išbertus žagarus ir padėvėtas klumpautes.

— Kaip tau negėda, Broniau, kam kirkini vaiką, — dviem kibirais nešina prie jūdvių prisiartinio vienturtė šeimininko dukra, išraudusi it žarija nuo žvarbaus gruodžio vėjo ir ūmaus pykčio. Broniaus juokas tuoj nutrūko.

— Kuo aš kaltas, kad jis griuvinėja lyg pelų maišas, — atrėžė, iš paniūrų dėbtelėjęs į džiaugsmu spinduliuojantį piemenuko veidelį.

— Nesigink, pati mačiau kaip koją pakišai, — burbtelėjo mergina, su užuojauta pažvelgdama į vaiką; vėl pakėlė savo kibirus ir nustriksėjo pirkios link.

Broniaus žvilgsnis nusivijo trumpais kailinaičiais aptemptą liemenį ir dvi storas, medaus spalvos plaukų pynes, nutįsusias iš po vilnonės skarelės. Kai mergina dingo anapus priemenės durų, jis nežymiai atsiduso, tačiau Andriukas vistiek nugirdo ir sukikeno.

— Tai užtartytoją įsigijai, — pusbalsiu sumurmėjo bernas.

— O tu pavydi, kad ne tave, o mane užtaria. Tu dėl vieno Alės šypsniio visą savaitę ant galvos vaikščiotum, — šaipėsi piemenukas nors kuo galėdamas atsi-kirsti Broniui. Jiedu jau visi metai valgė to paties ūkininko duoną, bet nepraleisdavo progos vienas kitam koki nemalonumą padaryti, žnaibėsi kaip du žąsinai.

— Juokis, juokis, varlakoji, pažiūrėsiu kaip tu pasišaipysi, kai šeimininkas lieps eiti pas mamą po Kalėdų.

— Papūsk dyglei pelenų! — atkirto vaikėzas, vėl apglėbdamas savo naštą. — Šeimininkas jau prašė, kad likčiau kitiems metams, — ir nužingsniauvo per kiemą, iškėlęs vienplaukę, susivėlusią galvą, tartum būtų kokią eiseną vedęs, o Bronius ūmai apsisuko ant užkurnio, nusišaipė lyg katinas ir lėtai grįžo prie šiaudų kūgio, linksmai švilpaukdamas kažkokią dainušką.

Berniokas įsmuko į priemenę, trinkelėjo malkas kampan ir peržengė trobos slenkstį. Jį pasitiko maloni šiluma ir staklių poškėjimas. Erdvaus kambario pasieniais driekėsi šiurkštaus darbo suolai, vidury riogsojo toks pat stalas, prie lango šliejosi staklės, kuriose gel-tonkasė Alė švaistėsi šaudykle, raizgė margą, kraitinį audeklą. Šalia jos, ant žemos, trikojės kėdelės murksojo pati šeimininkė, apvali, lyg nutekinta moteriškė, su iš-blukusiom akim ir žila kasa aplink galvą. Ji mezgė baltą kojįnę, nuolat dejuodama ir pūkšėdama, lyg tik ką pradėjęs rūgti avižinis kisieličius.

— Nusiauk klumpes, Andriuk, prisnieguosi grindis, — prabilo moteriškė net nepakeldama galvos į berniuką. — Ale, tik žiūrėk nepridirbk blakių, — kreipėsi dar į dukterį staklėse ir vėl narstė toliau.

Už durų subildėjo, ir su vėsiaus oro banga įžengė šeimininkas. Jis lėtai nusivilkio kailinius, pakabino ant

vagio zuikinę kepurę, ir patogiai sėstelėjo ant suolo užstalėje. Paprastai ramus jo veidas šį kartą buvo kažko susirūpinęs ir tartum piktas. Abi moterys tai tuoj pastebėjo ir, pasidėję darbus, sužiūro į senį, kaklus pratiesę it žąsys, laukė, ką tas pasakys. Jis gi neskubėdamas prisikimšo riestą pypkę, neskubėdamas užsidegė ją ir nusispiovęs į vidurį aslos pro metų šarma nubaltintą ūsą iš paniūrų pažvelgė į besisildantį prie krosnies piemenuką.

— Ir kas galėjo manyti, kad mūsų Andriukas vagis, — prabilo ir vėl kietai sučiaupė lūpas, lyg imdamasis nemalonaus darbo.

Abi moterys gaikštelėjo, vaikas nustebęs pakėlė galvą ir klausimai pasižiūrėjo į šeimnininką, o tas dabar visai į jo pusę pasisuko ir stačiai tarė:

— Tai kodėl tu, vaikel, ėmei mano laikrodį? Ne gražu vogti...

— Kokį laikrodį? — vis dar nesuprasdamas veptelėjo bernaitis.

— Kokį? Nevaiddink nieko nežinantį. Nagi tą, kur seklyčioj ant stalo gulėjo. Bronius savo akimis matė, kaip išlinkęs į seklyčią pačiupai ir įsileidai į milinuko kišenę, o paskui net dvilinkas spaudei atgal.

Vaikas vos laikėsi balsu nepravirkęs. Jo lūpukės ėmė trūkčioti ir vis nepajėgė žodžio ištarti.

— Na kam tuoj ašaros? — jau kiek švelniau prabilo šeimnininkas, — tik atiduok man laikrodį ir viskas bus gerai, aš nei mamai nesakysiu.

— Aš jokio laikrodžio nevogiau, nei nemačiau, — ūmai Andriukas vėl pasijuto galįs kalbėti. — Kaip aš galiu atiduoti, kad neturiu...

Bronius, iėjęs nepastebėtas, ir iki šiol ramiai klausėsis, dabar skubiai atsidūrė prie piemenuko ir, ikišęs ranką į jo švarkelio kišenių, ištraukė blizgantį šeimnininko laikrodį.

— O čia kas, gal cibuļis? Ne tik vagis, bet ir melagis esi. Gėda daugiau nieko, — rėkte suriko bernas į pat vaiko ausį.

— Aš nevogiau, ne! — šaukė berniukas, — nežinau, kaip jis ten atsirado.

— Tai gal pats išoko, ē? — nepraleido progos įgelti bernas.

— Tu tai tylėk, — pertraukė jį šeimnininkas ir vėl kreipėsi į Andriuką. — Man vagių nereikia, vaikel, galėsi kitą vietą susirasti. Rytoj pat pasiimk savo daiktus ir eik pas mamą, tegul ji pati ateina tavo algos pasiimti.

— Bet, dėduliuk... — vaikas puolė bučiuot seniui ranką, tačiau tas nususuko nuo jo ir pakilęs nukrypavo durų link.

— Aš taip ir maniau, kad taip bus, iš tokių nėra ko tikėtis, — suplojo rankomis šeimnininkė, o jos baltas kamuolys nušoko nuo kelių ir nubėgo per aslą, paskui save palikdamas ilgą siūlą.

— Tai, Dievuliau, pavarė dabar lyg kokį šunį. Tris metus ištarnavau. Kad nors kaltas būčiau... — Andriukas žingsniuoja keliu, baltu ir lygiu tarsi naujai nuobliuota lenta, o laukai šalikelėse miega, įsiknisę sniege, it močios išlepinta dukra naujuos pataluos. Priešais dunkso miškas, toks ramus ir susimąstęs. Medžiai, susibridę į sniegą, bijo net pajudinti savo šerkšnotas šakas, tartum vaikai tik ką išėję iš siuvėjo dirbtuvės, naujais drabužiais vilkini. Berniokas valandėlei sustoja pamiškėje ir dar kartą akimis permeta taip gerai pažįstamą apylinkę, išsibarsčiusias sniege ūkininkų sodybas, nuogus žilvičius, prie ledu supanciuoto upeliuko ir zuikių pėdomis išraižytus laukus. Iš tolo atskrenda rogių varpeliukų dzindzėjimas, ir užlieja baltas platybės šventadieniška ramybe.

— Kaip aš mamai pasakysiu, — vėl įkyrios mintys grįžta Andriuko galvon. — Maniau jai ir šiltą skarelę nupirkti galėsiąs, o dabar grįžtu be nieko, net algos nedavė. O, Dieve, Dievuli... Visa laimė, kad Bronius anksti išvažiavo į girią medžių ir nematė, kai aš išėjau, — vėl būtų juokėsis.

Balys Rimgailaitis

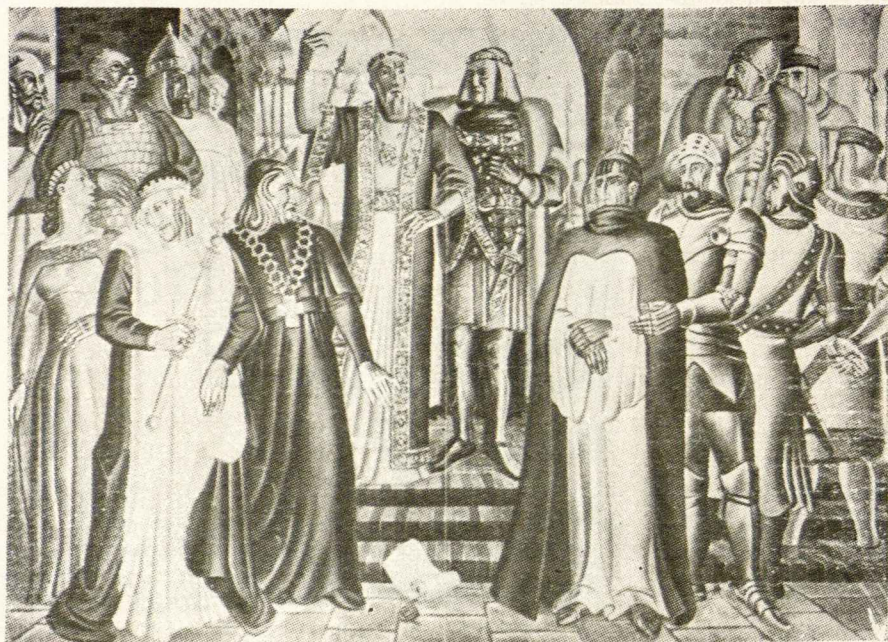
DĖL SAVO NAMELIŲ

Čia dienos kaip dykumų smėlis degina būvį,
Ten tėviškės trobos aptekę pelėsių, —
Ir nuolatos rudeniai lyja į langus.

Pašiurpusios styri ražienos;
Prie kelio, va, draskosi beržas laminamas vėjo;
Galulaukėj kiekiai pajuodavę lankstosi žemei.
Nusčiuovę neulba sadyboj balandžiai, —
Nečirškia nė žvirbliai-pirkleliai pastogėj.
Vėlai vakaras tik varnais sukrankia:
“Kur Algirdas?... Vytė... Antanas?...
“Onutė?... Živylė?... Parajus?...
Bet tuje, mamut, vistiek pareini laukų ežiomis,
Ir skainioji putinus, ožekšnius, erškėčius,
Į krepšį išimeti žiubsnį čiobrelių,
Sodnely, palūžusios liepos šakelę—
Ir rymai lig ryto prie mūsų gonkelių,
Nors nuolatos rudeniai lyja per tavąjį veidą
Ir kaitros čia degina tavąjį būvį

Juk būdavo rudens, ir būdavo bėdos,
Nusmukdavo žiemos lig žemės
Ir dūkdavo pašėlusios pūgos laukais.
Bet būdavo vėliai pavasariai:
Pakluonėm grįždavo ir kovas, ir gegužis,
Klegėjo žąsys, trimitavo gulbė — gervės klykė,—
Dangaus gelmes matuodavom galvas užvertę.
Skambėjo mums upeliai,
Jais “plaukiojom į tolimus kraštus”,
Malūnai, tvenkiniai — išdygdavo ir griūdavo:
Širdies nespaudė tuštumos, negrauzė smėlis.
Paskui žydėjo sodai —
Ir tau, mamut,... mes buvom jo žiedai.

Dievuli, palaimink mūs viltis ir mūsų pastangas:
Čia dyla dienos, ten rudeniai lyja į langus...

Lucko suvažiavime imperatorius Zigmantas pasiūlo Vytautą vainikuoti karaliumi.

Vaikas palieka kelią ir klampoja stačiai per mišką, kad tik ilgiau namo nepareitų. Jis minutėlei užmiršta savo rūpesčius ir, sužavėtas reginiu, gano akis tarp sniegu kepurėtų eglaičių ir rūsčiai rimtų ažuolų, pro kurių pajudusias šakas spinksi žydras dangaus skliautas. Šenbei-ten piemenuko akis užkliūva už žiupsnelių margų ar juodų plunksnų, išdraikytų po medžiu, tai viskas, kas beliko iš aštrianagio vanago aukos. Jis perkerta rogių provėžom paženklintą šuntakį ir ūmai nustebęs sustoja.

— Šeimininko rogės ir arkliai... Ką jie čia veikia? Juk čia ne šeimininko miškas. Bronius vėl valdiškame miške malkas kerta? — jį staiga pagauna noras susirasti berną ir pasijuokti iš jo.

Ilgai įsiekoti neteko. Išlindęs pro krūmus, berniukas išvydo Bronių sėdintį sniege šalia nukirsto nedidulio medelio, netoli jo tysojo nusviestas kirvis.

— Andriuk, eikš, susimildamas, — pamatęs berniuką, sušuko jis, tartum bijodamas, kad vaikas nepradingtų.

— O ko reikia? — nenoromis atsiliepė berniukas, tingiai vilkdamas kojas artinosi prie sėdinčio.

— Eikš, padėk man atsikelti. Pasiutusiai bauriai įsikirtau koją, negaliu net pajudinti.

Andriukas tik dabar pamatė krauju almančią berno koją ir raudona varsa suterštą sniegą.

— Kam kirtai ne savo, Dievas nubaudė, — įtikinamai tarė vaikas, — tau taip ir reikia, nors kartą ir aš galiu atsilyginti, — jis ramiai apsisuko ir sumurmėjo — aš vagis, tai kam tau su vagimis susidėti, aš einu pas mamą...

— Neik, aš sušalsiu sniege, jau kada sėdžiu. Kad galėčiau nueiti iki arklių, tavęs nei neprašyčiau. — Berno balse aidėjo neslepama baimė: — Tavo mama tavim tikrai nepasididžiuotų dabar...

— Mama ir taip manimi nesidžiaugs, juk aš užvagystę pavarytas — niauriai atšovė Andriukas ir buvo beeeinas, ūmai atsigrižo ir priėjo prie berno. — Ar galėsi pasikelti?

— Tu geras vaikas, Andriuk, tikrai geras, — kalbėjo Bronius pakeliui į roges. — Žinai, aš įdėjau šeimininko laikrodį į tavo kišenių, norėjau, kad tave pavarytų, bet dabar pasakysiu viską šeimininkui, ir bus gerai, pamatysi...

— Tai gerai — atsakė vaikas — aš galėsiu mamai nupirkti pačią gražiausią skarelę!

A. Oazė

VILTIES LOPŠINĖJ

*Kaip pavasaris aro sparnais — viltis atskrieja
Su žadėjimais, svajonėmis ir sapnais,
Burtais, nežinia ir paslaptim užlieja
Visuma, širdį — kerais.*

*Vėliak pasigirsta viversiai, lakštutės,
Ir gėlių pulkai pakvimpa smilkalais,
Vėliak žingsnį priekin žengt keli suklupęs
Su naujais tikėjimo sparnais.*

*Vėl uolėtas kelias samanom paskęsta,
Ir perlais sužiba nelemta butis,
Tarsi kūdikis iš naujo širdis auga, bręsta,*

*Tarsi vien tik džiaugsmo būtų kupina —
Senos žaizdos tolsta, kol visai užgęsta,
Vėl gyventi—juoktis, vien linksma daina.*

ILGESIO MARŠAS

*Ak, kad praslinktų greičiau man tos dienos,
Išauštų pavasario rytas,
Pražistų vėl pirmos geltonos purienos,
Vėl širdį džiaugsmiais nudažytų...*

*Vėliakos valandos virstų sekundėm
Ir upėm šaltiniais nuskriėtų —
Negrižtų naktys su amžinu skundu,
Su ilgesiu dar negirdėtu.*

*Vėl aš triumfuočiau tuomet lyg taifūnas,
Lyg vėjas kai šėlsta laukuose —
Pakilčiau lyg rudenio lapas skrajūnas
Žvaigždžių paskaičiuoti danguose...*

VLADAS RAMOJUS

"GERIAU MIRSIU, NEGU NIEKŠU BŪSIU"

(Jaunąjį Lietuvos kankinį-ateitininką Joną Rimką prisimenant)

Iš kiekvieno kankinio kapo
Tau į kraują sruvena jėga,
Kuri, kartą potvyniu tapus,
Pasikels vėl kūrybos banga.

K. Bradūnas

Tame didžiuliame būryje žinomų ir nežinomų Lietuvos kankinių nuo 1940 m. birželio 15 d. iki šiol tebeguldančių gyvybes ant tėvynės aukuro rasime nemaža ir ateitininkų, ar tai partizanų eilėse, pogrindyje, mokyklose ar kitokiais būdais kovojusių prieš Lietuvos okupantus, žmonėse sėjusių išsilaisvinimo viltį ir nuo okupantų kankinių mirtimis mirusių.

Netikėtai į rankas papuolė nuotrauka buvusio gimnazisto-ateitininko JONO RIMKAUS, kuris, vos 18 metų tesulaukęs, bolševikų persekiojamas ir kankintas, pirmosios raudonosios okupacijos paskutinėmis dienomis dingio iš gyvųjų tarpo. Tremties spaudoje apie šį kankinį neteko užtikti žinių, tik vokiečių okupacijos metais išleistame "Lietuvos Archyve" (nebepamenu kuriam tome ir puslapy) buvo rašoma, kaip NKVD tardytojai areštuotąjį gimnazistą, norėdami iš jo išgauti jiems reikiamų paslapčių, sodino ant krauju apšlakstytos kaladės, kaišiojo kruvinus durklus panosėn ir kitokiomis sadistiškiausiomis priemonėmis bandė palaužti atkaklaus jaunuolio valią. Ten minimas jaunuolis ir buvo Jonas Rimkus, apie kurį čia ir noriu pakalbėti.

*

Atmintyje 1940-tieji metai, gegužės mėn. pabaiga ir birželio pradžia. Artėjančios raudonosios okupacijos tvaikas jau stipriai jaučiamas. Mudu su Jonu sėdime viename suole Panevėžio vyrų gimnazijoje. Daugumos mokytojų ir mokinių nuotaika prislėgta. Kur ne, nes visi ženklai rodo, kad laisvės dienos baigiasi. Joną matau degantį ir neramų. Vienas kitas iš mokytojų pamokų metu nukrypsta nuo dėstomo dalyko ir ima liaupsinti prokomunistines idėjas. Vieno tokio liaupsinimo metu atsistoja Jonas Rimkus, aktyvus ir veiklus ateitininkas, savo nusistatymo ir idėjų ne-

slepiaš nei nuo draugų nei nuo mokytojų:

— Ne, prašau nesvaiginti mūsų komunistinėmis idėjomis, — drąsiai rėžė tada Jonas: — Jos neprisigis, nes mes perdaug prisirišę prie Dievo ir savo tautos. Mes išeisim į pogrindį, mes geriau kankiniais mirsim, negu paminsim tai, kas šventa.

Galop Lietuva okupuojama ir gimnazijose, galbūt labiau negu kur kitur, pasireiškia prieškomunistinis judėjimas. Atmintini 1940 m. vėlinių vakaro įvykiai Panevėžio kapinėse, kada Panevėžio moksleivija taip drąsiai ir viešai demonstravo prieš raudonuosius tironus. Po šių įvykių įtūžę enkavedistai ėmė persekioti mokinius, juos areštuoti. Pajutęs pavojų, Jonas bėga iš Panevėžio ir atsидuria Tauragėje. Apsigyvenęs pas gimines ir kiek apsiraminęs, įstoja į Tauragės gimnaziją. Bet raudonoji žvalgyba greit jį suranda, ir NKVD pasiima savo "globon". Kol kas tereikalauja iš Jono vieno — šnipinėti jiems. Jonas griežtai atsisako nuo šio judošiško darbo. Iš Tauragės išveža į Kauną, kur, badant panages ir kitokiais būdais kankinant, vis reikalaujama to paties. Galop enkavedistai, niekaip negalėdami palaužti jaunojo idealisto atsparumo, nusiveža į miškelį ir, pastatę prie medžio, atsuka į jį šautuvus.

— Na, ar sutinki? — dar paklausia vienas iš enkavedistų.

— Ne! Geriau mirsiu, negu niekšu būsiu! — žvelgdamas į šautuvų vamzdžius atsako Jonas. Skaudžios, ilgos sekundės, ir paskutiniai gyvo- mis akimis matomi tėvynės peizažai plaukia pro jo akis. Enkavedistas vėl klausia:

— Koks tavo paskutinis prašymas, koks paskutinis noras?

— Duokit cigaretę užsirūkyti, — pro sukastus dantis sarkastiškai ištaria visai nerūkantis Jonas. Tuo metu viršum galvos prašvilpia kelios

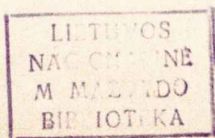
serijos šuvių, ir Jonas, nežmoniškai enkavedistų sudaužytas, atgauna sąmonę, išmestas miesto gatvėje. Viena kančių epocha pasibaigė. Kaip šiomis dienomis viena daktarė — artima jo giminaitė — man pasakojo, — Jonas grįžo subadytom, kruvinom pagnagėm, sulysęs ir iškankintas.

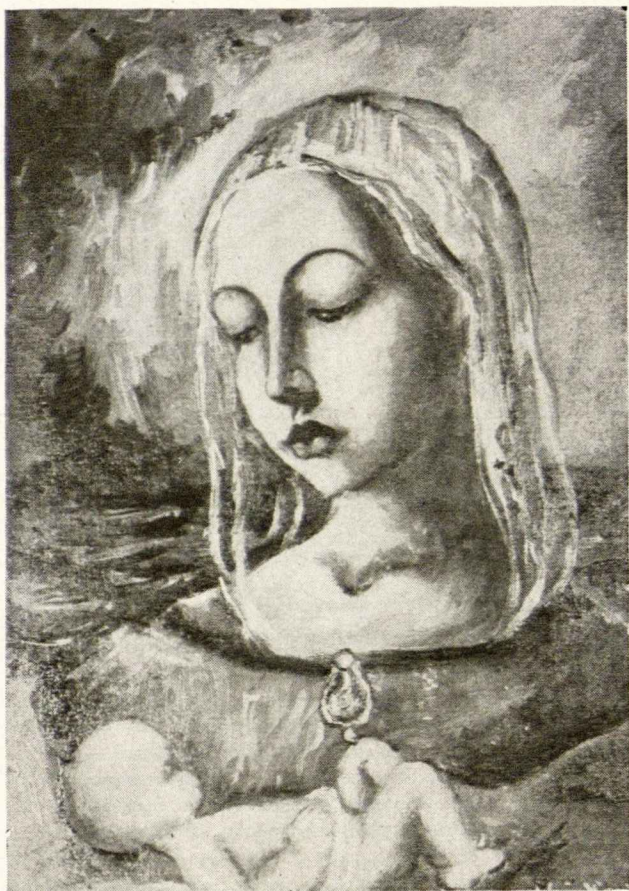
Grįžęs iš šių egzekucijų, nors fiziniai palaužtas, bet dar labiau sutvirtėjęs dvasioje, jis vėl lanko Tauragės gimnaziją, dirba pogrindyje. Komjaunuoliai negali pakęsti jo prieškomunistinio nusistatymo, ir vienas iš jų — Didžiulis — vėl skundžia NKVD. Tylu. Balandžio mėn. Jonas gimnazijoje skaito referatą: "Maironis — tėvynės žadintojas". Jau pats temos pavadinimas byloja, kokias mintis ir idėjas jis galėjo išskelti tame referate. Ir... Beskaitant referatą į klasę įsibrauna enkavedistai ir Joną vėl areštuoja.

Po šio arešto Jonas jau nebegrižo, ir jo paskutinės kančios težinomos gal tik vienam Viešpačiui. Tikros žinios, kad jis sėdėjo Panevėžio kalėjime, ir kai kurie žmonės, karui prasiidėjus, savo akimis matė Joną tų tarpe, kurie buvo sušaudyti prie cukraus fabriko.

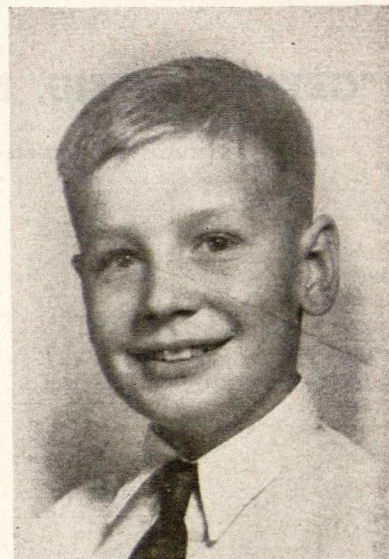
Bet kai sukilėlių būriai, jų tarpe ir Jono draugai, išlaisvino Lietuvą, išlaisvino ir Panevėžį, Jono lavono niekur negalėjo surasti ar atpažinti. Galbūt po tiekios kančių, kovų ir audrų, kaip ir daugelio kitų kankinių, jo išniekintas ir suplėšytas kūnas išsisi Lietuvos žemės gelmėse, kur nežinomoj vietoj paslėptas. Laikas atidengė Katyno paslaptį, tikėkim, laikas atidengs ne vieną panašų katinų ir Lietuvoje, kur, galbūt, tūno ir Jono Rimkaus kaulai.

Tegu šio mūsų brolio Jono — Lietuvos kankinio — pavyzdys švies į mūsų kelią ir duos jėgų kovoti už didžiuosius idealus.

MADONA
(aliejus)

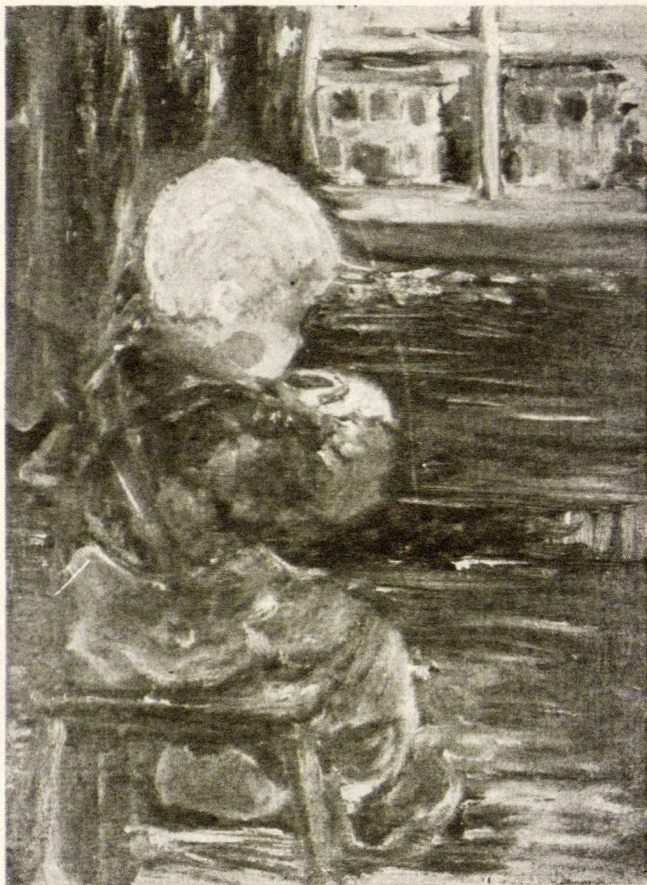
Kęstutis Zapkus

ties sugalvotas idėjas, nekopijuodamas jų iš kitų paveikslų. Visą savo atliekamą laiką nuo mokslo pašvenčia piešimui, ir šiuo metu turi priešęs krūvas paveikslų. Mėgsta taip pat ir lipdyti iš plastelino. Jaunajam dailininkui linkime ugdyti savo talentą ir toliau ir prisiskverbti į meno viršūnes.

JAUNAS MENININKAS

Torrington, Conn. šv. Pranciškaus parapijos mokykloje mokosi jaunas lietuviukas, vos 13 metų **Kęstutis Zapkus**, prieš ketvertą su trupučiu metų atvykęs iš Vokietijos. Apie šį berniuką š. m. vasario pradžioje rašė Hartfordo ir Torringtono laikraščiai, kai jis laimėjo pirmąją premiją ir aukščiausią pagyrimą Hartfordo aukštesniųjų mokyklų piešimo konkurse. Konkurso, kuriame dalyvavo per 1600 dalyvių, mecenatas buvo Hartfordo dienraštis "Hartford Courant". Kęstutis Zapkus buvo išstatęs savo "Madoną" (aliejus) ir tris akvareles. Dabar jis turės teisę dalyvauti visos Amerikos mokyklų meno konkurse, kuris įvyks Pittsburgo Carnegie Institute.

Kęstutis Zapkus gimė 1938 metais balandžio 22 d., Dabikinės dv., Mažeikių apskr. Kartu su motina 1947 metais atvyko į Ameriką ir apsigyveno Torringtone, Conn. Kęstučio tėvas yra žuvęs Lietuvoje kaip partizanas. Šiuo metu jaunasis menininkas yra baigiamojoje šv. Pranciškaus mokyklos klasėje, be to lanko Waterburio lietuvių šeštadieninę mokyklą. Jau pereinamais metais jo piešiniai buvo laimėję specialią garbės premiją. Savo kūryboje Kęstutis stengiasi būti savarankiškas ir ant popieriaus bei drobės išlieti savo pa-

LAUKIA MAMYTĖS (aliejus), premijuotas 1951 m. New England mokyklų parodoje Hartforde.

KREIVOS

ŠYPSENOS

Čiukas Dėlis

SCENOS BAIMĖ

Rodos, nieks manęs nevalgys;
Rodos, niekas nenušaus.
Bet, kai užlipu ant scenos,
Bais bijaus.

Rodos, scena ne arena,
Nėr gyvačių nei tigrų,
Bet, kai man eilė ateina,
Bais drebu.

Rodos, nieks neduos į ausį.
Ko bijausi, po kelmų?
Vieni žiūri, kiti klauso,
Treti snaudžia apsiblausę —
Aš? — — Drebu.

Kritikai? Jie man nebaisūs!
Juk ne liūtai, ne tigrai.
Žmonės? Minkštai įsitaisę,
Jie juk miega amžinai.

Visa bėda, kuri ėda,
Yra kitkas — aš bijau,
Kad iš baimės nedrebėčiau
Dar smarkiau.

Čiukas Dėlis

BOSTONO GAUDEAMUS

Bostono jaunimas jaunas
Linksmynasi, kiek tik gauna —
Ir kiekvienas, aukštas-žemas,
Šaukia rėkia "Gaudeamus".

Studentokas tas padūkęs
Sako "Meilė — mano šūkis!"
Ir studentes bara mamos,
Kam jau šaukia "Gaudeamus".

Baltos snaigės žemėn šnara,
Bet visiems pas Česę gera —
Nes išsidabinę damos
Cypia "Vyrai, gaudeamus".

Gaudeamus, gaudeamus
Rėkia geras, rėkia chlėmas —
Ir pas Česę ir kitur —
Gaudeamus igitur.

Čiukas Dėlis

RIEST ČIKAGĄ Į RAGĄ

Chicago, Chicago
Baisiai storą pučia ragą:
Ir nosytė jų užriesta —
"Visas svietas mūsų mieste!"

Chicago, Chicago
Visos damos jų klegą,
Lūpytes rausvas atvėrę:
"Už Čikagos nieko nėra!"

Chicago, Chicago
Storo reikia jiems botago,
Kad atmintų čikagėnas,
Jog pasauly ne jis vienas.

Ūkininkas, norėdamas atbaidyti sa-
vo penkiametį sūnų nuo lankymosi į
seną klotį, pasakė šiam, kad ten
gyveno vaiduoklis. Po keliolikos va-
landų jaunasis vyrukas pranešė tė-
vui, kad jiems jau nebereikia rūpintis
apie įsiveržėlį:

— Aš ką tik jį sudeginau, — jis
paaiškino. Ir jis tikrai tai padarė —
su visu klotimi.

Kleopas Baltramiejui: "Ar labai
susižeidei, krisdamas nuo kopėčių?"

Baltramiejus Kleopui: "O, galėjo
būti ir blogiau. Šiaip ar taip, aš vis-
 tiek turėjau lipti žemyn pasiimti
daugiau vinių."

— Klausyk, tėvai, — kalbėjo gy-
dytojas senam ir prisiekusiam gir-
tuokliui, — tai visai rimtas reikalas.
Tamsta turi atsisakyti nuo degtinės
arba kitaip neteksi regėjimo.

— Kagi, ponas daktare, — valan-
dėlę pasvarstęs, tarė pacientas, —
aš esu jau senas, ir aš pagalvoju,
kad aš gyvenime mačiau jau beveik
viską.

— Tu šiandien užsidėjęs tikrai įdo-
mią porą kojinių, Jonai: viena žalia,
kita raudona.

— Taip, bet keisčiausia yra tai,
kad aš namie turiu dar vieną lygiai
tokią pačią porą.

Joniukas: — Atspėk mįslę: žalias
ir raudonas, turi keturias kojas,
skrenda oru ir dainuoja?

— Nežinau. Kas tai yra?

— O, aš dar pats nesugalvoju.

— Tėveli, duok man dešimt centų.
— Ar tau neatrodo, sūnau, kad tu
jau per didelis, jog visą laiką prašy-
tum dešimt centų?

— Gal ir teisybę sakai, tėve. Duok
man tuomet dolerį, gerai?

Vienas pilietis, kuriam gyvenimas
buvo truputį atsibodęs, nutarė nusi-
žudyti pasikardamas. Kaip tik tuo
metu į kambarį įėjo jo draugas ir
rado jį stovintį su virve, apjuosta
aplink juosmenį. Paklaustas, ką jis
rengėsi daryti, pasisakė norįs už-
baigti savo gyvenimą.

— Bet kodėl gi tuomet užrišai vir-
vę aplink juosmenį?

— Mat, kai aš užrišau ją ant kak-
lo, ji mane pradėjo smaugti.

14 metų berniukas labai gražiai
prašė reporterių nieko nerašyti apie
tai, kad jis išgelbėjo skęstantį drau-
gą.

— Jeigu mano mokytojai tai suži-
nos, — samprotavo jis, — jie man
tuoj lieps parašyti rašinėlį apie tai.

Atėjęs namo, ponas žiurkus rado
savo sūnų šokinėjantį ant vienos ko-
jos po visą kambarį.

— Kodėl tu tai darai, Petriuk? —
nustebejęs pasiteiravo jis.

— Matai, tėveli, aš išgėriau tuos
vaistus, kuriuos man gydytojas pri-
rašė, bet tik dabar prisiminiau, kad
aš juos prieš geriant nesuplakiau,
kaip kad buvo parašyta ant buteliu-
ko. Taigi, aš plaku juos dabar, —
paaiškino gudragalvis.

Dartmouthe, Anglijoje, vienos įstai-
gų reikmenų parodos tarnautojai po
ilgo tyrinėjimo pagaliau suprato, ko-
dėl paroda sutraukė tokį didelį skai-
čių mokyklinio amžiaus vaikų. Jie,
pasirodo, spręsdavo uždavinius paro-
doje išstatytų skaičiavimo mašinelių
pagalba.

SPORTAS

JAUNASIS DEŠIMTKOVĖS KARALIUS

VYT. VALAITIS

Sportu besidomintiems skaitytojams Mathias vardas, be abejo, nėra svetimas. Dar Londono olimpiados metu sekėme jo "stebuklus" Wembley stadione ir gėrėjomės tuo septyniolikmečiu "wunderkindu", nustebinusi pasaulį. Olimpiada baigėsi, ir jaunasis sportininkas išvyko atgal į gimtąjį Tulare miestelį Kalifornijoje, išsiveždamas ir dešimtkovės nugalėtojo laurus. O Tulare langai drebėjo nuo didingų ovacijų. Tarp 25.000 to miestelio entuziastų buvo ir Kalifornijos gubernatorius Warren, dabartinis kandidatas į JAV prezidentus.

Jaunasis Mathias tikrai buvo vertas jų pasididžiavimo: tokio sportininko Amerika nebuvo turėjusi dar nuo nepamirštamojo Jim Thorpes laikų. Ir jei Wembley stadione būtų atsilankęs švedijos karalius, jo žodžiai, pasakyti prieš 36 m. anam amerikiečiui, būtų tikę ir septyniolikmečiui Mathias: "Jūs, pone, esate geriausias sportininkas pasaulyje".

Panašių stebukladarių istorija žino ir daugiau. Pav., garsioji Sonja Henie "auksinėmis pačiužomis" skrajoti pradėjo būdama bene 14 metų. Galima išvardinti dar pora pavyzdžių, tačiau Mathias išsiskiria iš jų visų, atsimenant, kad dešimtkovė yra viena sunkiausiųjų sporto šakų, reikalaujanti beveik antžmogiškų gabumų, išvermės ir darbo.

Pasakojama, būk Mathias sportuoti pradėjęs dar vaikų darželyje, o pirmieji bandymai buvę šuolyje į tolį — nuo miegamojo palangės — į minkštą lovą. Žinoma, nukentėdavo, reikia manyti, ne vien lovos spyruoklės, bet ir vaikigalio kailis — kai mama juokų nesuprasdavo...

Neužilgo jaunuolis jau rimčiau susidomi sportu, atkreipdamas į save vyresniųjų dėmesį. Žaidžia amerikoniškąjį futbolą ir krepšinį, iškildamas į vieną geriausių vid. mokyklų žaidėjų Did. Vandenyno pakrasty. Mathias gabumus galima įsivaizduoti jau iš to, kad per vienas rungtynes jo pasiektų taškų vidurkis siekia aštuoniolika. Vis dėlto, apie jaunąjį gimnazistą dar mažai kas težinojo, kol vieną gražią dieną jo treneriui pasivaideno gan kurioziška idėja: "Bob, važiuok į Londono olimpiadą!"

Tai buvo 1948 m. gegužė, vos 3 mėn. prieš didžiųjų žaidynių pradžią! Ir Mathias visu užsidegimu metasi į lengvąją atletiką. Neužilgo seka pirmieji laimėjimai, ir pagaliau — kontrolinės varžybos Bloomfelde, N. J. Darbar jaunuoliui kelias į Londoną atviras!

Visa lyg sapne. Nesunku įsivaizduoti, ką išgyveno septyniolikmetis "kūdikis", kaip jį pravardžiavo kiti rinktinės dalyviai. Antra vertus, niekam neatėjo į galvą pasiūlyti tam kūdikiui vietoj sporto eiti aitvarų skraidyti: herkuliškos sudėties ir gražios išvaizdos sportininkas galėjo sukelti tik pavydą, bet jokių būdų ne užuojautos jausmus.

Liepos 29 d. 7.000 balandžių pakilo iš Wembley stadiono, pranešdami pasauliui, kad 14-toji pasaulinė olim-

piada prasidėjo. Pirmoji diena jaunajam Mathias pradėjo daugiau nesėkmės ženkle, nors po 9 val. kovos jis jau trečias tarp geriausiųjų. Sekantis rytas išaušta darganas ir šaltas. Lietuv nepalaujančiai skalaujant nugaras, vyksta bėgimai, šuoliai ir metimai — veda Mathias. Tarp kitko, lyg tyčia jam teko išgyventi ir keletą nesėkmių. Dar pradžioje, kai dešimtkovinėms buvo suskirstyti į dvi grupes, Mathias ištraukė burtus į antrąją, kuri varžybas baigė jau tamsoje. Dėl to, sviesdamas jietį, jis peržengė ribą, ir puiki pasekmė tapo neužskaityta. — Paskutinis metimas, paskutiniai jėgų likučiai, lemiamas susikaupimas — ir jietis dar kartą pranyksta tamsoje; niekas nenusviedė toliau... Kitą kartą neatsargus teisėjas ištraukė vėliavėlę, žyminčią jo disko pasekmę. — Visa teisėjų komisija net pusantros valandos klupščio po drėgną žemę, kol surado nežymią duobelę...

Dvylika valandų įtemptos kovos, ir jau prožektoriais apšviestame stadione skelbiamas nugalėtojas — septyniolikmetis gimnazistas iš Kalifornijos R. B. Mathias! Iš 75.000 žiūrovų minios tribūnose belikusi saujelė "kaninių", tarp kurių ir nugalėtojo motina, tėvas dr. Mathias ir du broliai. Vargu kas aprašys tą džiaugsmą, kurį tuo metu pergyveno jaunuolis, savo darbu ir valia pasiekęs negalimo ir parodęs visiems sveikam, neiškreipto sporto pavyzdį.

Per abi dienas jis surinko viso 7.139 taškus, 100 m. prabėgęs per 11,2 sek., į tolį peršokęs 21'8,5" (apie 6.62 metrus), į aukštį — 6'1,25" (1,85 m.), diską nusviedęs 144'4" (44 m.) ir t. t. Po viso to, žinoma, jis jau tiek buvo pervargęs, jog čia pat motinos rankose susmukęs ir užmigo...

Tai įvyko maždaug prieš tris metus. Ateitis parodys, kiek teisingi buvo skeptikų tvirtinimai, būk taip staiga sužibėjusi Mathias žvaigždė greitai ir nusileisianti. Vis dėlto, šiuo metu jis yra jau ir pasaulio dešimtkovės rekordo savininkas su stebėtina pasekme — 8042 taškais. Paskiri rezultatai: 100 m. — 10,9 sek., 400 m. — 51,0 sek., 1500 m. — 5:05,1 min., 110 m. su kliūtimis — 14,7 sek., į tolį — 7,11 m., į aukštį — 1,85 m., su kartimi — 3,98 m., rutulys — 14,34 m., diskas — 44,65 m., jietis — 55,62 m.*)

Tuo tarpu dvidešimt vienerių metų Mathias lanko Stanfordo universitetą ir ruošiasi tolimesnėms kovoms; jis — didžioji amerikiečių viltis Helsinkio olimpiadoje.

*) Palyginimui — štai tų pačių disciplinų Lietuvos rekordai: 100 m. — 11,0 sek., 400 m. — 51,1 sek., 1500 m. — 4:02,6 min., 110 m. su kliūtimis — 14,8 sek., į tolį — 7,27 m., į aukštį — 1,95 m., su kartimi — 3,63 m., rutulys — 14,86 m., diskas — 46,10 m., jietis — 62,86 m.

Tikroji meilė pati savaime yra aukščiausias ir gražiausias mūsų prigimties patraukimas. Meilė vengia žemų ir niekšingų sielų. Meilė kilnina jausmus, didina jėgas, pakelia mus aukščiau mūsų žmogiškos prigimties.

Jan Jacques Russo

Geras vardas yra tai, ką vyrai ir moteris apie mus galvoja; charakteris yra tai, ką Dievas ir angelai apie mus žino.

T. Paine

Aš nekeisčiau savo nenugalimos skaitymo meilės už visus Indijos turtus.

E. Gibbon

Pasaulis yra tiltas; jūs turite juo pereiti ir nesistatyti sau namų ant jo.

(Užrašas ant medetės).

Pascalis

Gaila tų, kurie niekad nedainuoja ir visas savo melodijas nusineša į kapus.

O. W. Holmes

DARBAI ŽMONĖS

Jurgio Jankaus novelės

Kai kalbame apie Jurgį Janką, tai pirmiausia jį prisimename kaip romanų rašytoją. Tai visai natūralu, nes trys jo anksčiau išleistos knygos yra romanai: jaunystės ir gimtojo krašto šiluma dvelkia „Egzaminai“ ir „Be krantų“ ir vėlesnis — karo audrų ir baisių šurpu nukrečias „Naktis ant morų“. Tačiau šalia to „didžiojo“ žanro J. Jankus visada neužmiršo ir „mažojo“ — grakščiosios novelės. Jų laikas nuo laiko vis rodydavos periodinėje spaudoje. O 1951 metų pabaigoje Liet. Knygos Klubas Čikagoje išleido J. Jankaus novelių rinkinį — „Pirmasis rūpestis“.

Knygoje yra keturiolika novelių, gana skirtingų savo siužetais, o dar labiau nutolusių viena nuo kitos laiko atžvilgiu. Tarp „Pirmojo rūpestio“, kurio vardu vadinama visa knyga, ir fantastiškojo „Pasaulio dailininko“ parašymo yra kelių dešimčių metų tarpas. Dėl to atstumo laiko juntame kai kurių nevienodumų stiliaus ir kompozicijos atžvilgiu, tačiau juos visus jungia autoriaus talentas.

Ryškiausias J. Jankaus novelių bruožas yra pasakojimo patrauklumas. Autorius pirmoje eilėje stato dinaminį įvykio elementą. Jis leidžia veikti, galvoti ir kalbėti savo vaizduojamiems veikėjams, o pats lieka nuošalyje, lyg nematomas dramatinio veiksmo režisierius, tik vienur kitur pats savo pastabomis įsikišdamas, veiksmus ir pokalbius paderindamas. Dėl to dinamizmo ir paprasčiausias atsitikimas J. Jankaus rankose pasidaro įdomus ir intriguojantis. Statinio elemento vengiama. Tik keletą kūrinių jo kiek daugiau (Žali velniukai, „Draugų“ ir „Velnio balos“ ekspozicijos), bet ir to elemento reikalingumas, paprastai, paaiškėja tolimesniame pasakojime ir yra pagrindas idėinei prasmei (Velnio baloje) arba atomazgai (Žali velniukai).

Kai kur intrygai aukojama net psichologinis pasakojimo tikrumas: pav., „Pasitikėjime“ Algimanto pasakojimo aplinkybės ir jo pas Mažučius girdėtos smulkmenos padvelkia dirbtinės režisūros šaltumu, tuo pasakojimu visi tolimesni novelės įvykiai, ir be jo nebūtų pačios novelės, kuri kitais atžvilgiais yra darni ir nuotaikinga. Taip pat kai kur pa-

juntame kiek perdėtą intrygos patempimą (Žmogus ir šuo) — keletas teptuko brūkšnių brūkštelti stipresniais dažais, kad kai kurios linijos dar ryškiau išsiskirtų iš gyvenimo pilkumos. Bet daugumoje kūrinių J. Jankus sudaro natūralios gyvenimo eigos iliuziją — čia jis paprastas ir patrauklus savo nuoširdumu. Šiuo paprastumu ir natūralumu tikrai puikūs yra: Dubinėlis, Tėviškė, Paminklas, Pabėgėliai.

Novelės žanras išlaikytas pilnam darnume, jei dideliais minusais nelaišysime kai kurių kompozicinių spragų, kaip pav., ištęstas važiavimas su lavonu novelėje „Tavo rankos švartais“, pasakojimo dvilypumo „Krikštynose“ ar kai kurio nevientisumo „Velnio baloje“.

Sudėtingesni dalykai yra „Velnio bala“ ir „Pasaulio dailininkas“. Pirmajame kūrinyje autorius sprendžia ir gilesnę psichologinę problemą — jieško nusikaltimo šaknų ir paskui veda į nusikaltėlio sąžinės vingius ir lūžius. Kompozicinės ir stilistinės priemonės yra pakankamos giliam ir sudėtingam turiniui literatūros kūrinyje atskleisti. „Pasaulio dailininkas“ savo šurpiais vaizdais primena kai kurias vietas iš romano „Naktis ant morų“, tačiau tie vizijoje matomi baisūs vaizdai nukelia mus į fantazijos pasaulį, kuris čia autoriui tarnauja priemone savo idėjai išryškinti. Tačiau ir šitame kūrinyje skaitytoją autorius moka taip vesti intrygos siūlais, kad nepajuntame ribos tarp realaus gyvenimo ir fantazijos sukurto pavidalų.

Nors pasakojimas ir intrygą J. Jankaus novelėse stovi pirmoje vietoje, tačiau nėra užmiršta nei idėinė prasmė, nei psichologinis tikrumas. Anksčiau paminėtas nukrypimas nuo psichologinio pagrindo intrygos reikalui knygos visumoje nėra žymus, nes daugumas vaizduojamų įvykių yra psichologiškai įtikimi, veikėjai yra natūralūs savo aplinkumoje, veiksmuose ir pokalbiuose, o daugumoje kūrinių atskleidžiami ir tikrai intymūs ir reti psichiniai niuansai (Dubinėlis, Paminklas, Velnio bala).

Idėjos J. Jankus neiškiša pirmon eilėn. Bet jau pačių veikėjų veiksmams ir troškimams, jų vidaus pasaulis, kuris palaipsniui atskleidžiamas, išryš-

kina ir kūrinių idėjas. Visų idėjų viršūnėje matysime pagrindinę, kurios vardas žmoniškumas. Žmoniškumo stoka veda į kančią ir kuria vidaus tragizmą, o žmogaus meilė įprasmina ir paprasčiausią kasdieninę buitį, ar tai būtų mieloje tėviškėje, ar pilkoje tremtyje. Autoriaus meilė žmogui ir savo vaizduojamiems herojams malonia šiluma spinduliuoja ir į skaitytoją. Skaitydamas pajunti, kaip tie nežymūs gyvenimo gabalėliai, maži atsitikimai pradeda spindėti skaidria meno šviesa ir nę nepajusti, kaip esi atsidūręs kaimo trobelėje, kur didžiausia šventenybė yra nuostabiais raštais išrašytas dubinėlis, bet dar didesnė vertybė yra žmogus; pajunti tėviškės žemės jėgą savo sodyboje, meldiesi kartu su berniuku, kurs bijo, kad jam dantukų nereikėtų traukti; važiuoji į kaimo krikštynas ir pajunti gaivališką pavasario vėją; pamatai miesto ir kaimo susidūrimą mirusiam tėvui paminklą statant ir pajunti, kaip formalinis išsiskyrimas vėl sujungiamas lietuviškos širdies tyrumu, ir t. t. Galėtum skaičiuoti dar ištisą puslapį tuos švelnius išpūdžius, kuriuos palieka perskaitytos J. Jankaus novelės.

Žinoma, ieškodami rastume dar ir daugiau ką pakritikuoti, negu čia probėgomis padarėme, bet knygos visuma patenkina skaitytoją ir savo stiliumi, ir savo dinamizmu, ir psichologiniu bei idėjiniu turiningumu.

Pr. Naujokaitis

DIDŽIOS KANČIOS KNYGA

Paskutinė kun. Stasio Ylos knyga — „Žmonės ir žvėrys dievų miške“ — nukelia skaitytoją į koncentracijos stovyklą, į Stutthofą, kur vokiečiai buvo uždarę mūsų inteligentų būrį. Apie dvejus metus jie ten matė nuolat rūkstantį krematoriumo kaminą, matė vedamus žmones į kartuves, kentę mušimus, alkį, badą, ligas, apraudojo savo mirusius draugus, bet Apvaizda išvedė juos į laisvę, kad paliudytų apie anas kančios ir suspaudimo dienas, apie žmogaus sukurtą pragarą.

Autorius aprašo savo pergyvenimus nuo pat pirmos dienos Stutthofe. Jis yra netoli Dancigo, senoje Prūsų žemėje, kur dar išliko seni padavimai apie dievus. Gražiai sujungdamas su romantine praeitimi, jis pasakoja tas baisias kančias, kurias surengė vokiečiai, norėdami sunaikinti kuo daugiau kitataučių. Autorius randa daug meilės tam pasmerktam žmogui, giliai pajaučia jo tragiką. Žmonių portretai pasiskleidžia įvairiose situacijose. Ir viena gražiausia iš jų — tai religinė praktika. Ten, žmonių prigrūstam barake, jie Sekminių rytą keliasi ir klausos mi-

ATEITININKŲ ŠELPIMO FONDAS

šių, kurias laiko tie patys kacetinin-kai kunigai. Ir tie aprašymai (slap-tas Išpažinčių klausymas, Komuni-ja) primena pirmuosius krikščionybės amžius.

Autorius, vesdamas žmones ties mirties bedugne, randa šviesos žibu-rėlių, kažkokią nesuvokiamą viltį, kuri juos palaiko "mirties malūne".

Ypatingai reikia pažymėti knygos formą. Autorius tiksliai valdo žodį, suranda jo gilią prasmę ir sakiniui duoda lengvumo. Todėl visa knyga skaitosi labai sklandžiai. Ir jos vaiz-dai, net šiurpių kančių scenos, nenu-krypsta į nuogą realizmą.

Šitoje koncentracijos stovykloje bu-vo ir mūsų bičiulių ateitininkų. Da-lis jų (kun. Alf. Lipniūnas, K. Bau-ba, A. Januškevičius ir kt.) žuvo kaip kankiniai.

Knyga savo apimtimi, savo giliu žmogaus supratimu ir lengva forma yra pati geriausia šios rūšies litera-tūra. Iki šiol mes turime net kelis veikalus apie koncentracijos stovyk-las. St. Ylos "Žmonės ir žvėrys" juos ne tik papildo, bet ir savo kultūra ri-kuojasi prie geriausių praeitų metų knygų.

Kiekvienas ras daug: gilią meilę žmogui, mūsų tautos tragiką, ras dvasinės jėgos savo dienoms.

(Stasys Yla — ŽMONĖS IR ŽVĖ-RYS DIEVŲ MĖŠKĖ, kačeto pergy-venimai. Išleido N. Pr. Seserys, Put-nam, Conn. 1951 m., 555 psl., Kaina 5 dol. Viršelį dail. A. Osmolskio.)

A. D.

KELIONĖ Į LIETUVĄ

Vytauto Augustino vaizdų albumas — "Tėvynė Lietuva" — (Our Coun-try Lithuania) perkelia mus į Lietu-vą, į jos gražiausias dienas. Albume sutelkta 110 vienu iš gražiausių vaizdų. Pradžioje sutinkame senąjį Vilnių su meno paminklais, bažnyčio-mis, toliau Kaunas, Klaipėda ir kiti miestai. Iš šių nuotraukų matai pra-eitį ir tuos darbingus metus, kuriuo-se bujojo mūsų kultūra. Su dideliu grožiu prasiskleidžia gamtos moty-vai: Lietuvos ežerai, miškai, sodybos, laukai, kryžiai, kaimai. Ten prie eže-ro sapnuoja seni namai, kur, rodos, užėję rastum baltai patiestus stalus ir nuoširdžius šeimininkus. Ten su-tiksi ir laukus, kurie, rodos, kvepia šienų su dega rugiapjūtės karščiu. Ten rasi ir rudens derlių ir pilnas ūkininkų klėtis ir tas pucsnias mo-kyklas, kurios šaukė mūsų jaunimą prie knygų.

Vytauto Augustino nuotraukos at-baigtos ir savo kompozicijoje ir tech-niškame išpildyme. Tad jos ir pra-skleidžia mūsų krašto grožį. Papil-dymui leidėjai įdėjo A. Bendriaus lietuvišką ir dr. B. Nemicko anglišką įžangą. Taip pat ir nuotraukų pa-rašai papildyti angliškais tekstais.

Naujai atvykusiems į J. A. Valsty-bes studijų galimybės yra daug ma-žesnės, negu kituose kraštuose. Tik apie 20% Vokietijoje studijavusių lie-tuvių čia tepajėgė įstoti į aukštąsias mokyklas. Kurie tik ką atvykę paro-dė pasiryžimo ir drąsos pradėti studi-jas, tie sėkmingai jas tęsia ir dabar. Tačiau, kurie pirmaisia nuėjo į fa-brikus užsidirbti pinigų studijoms, tie daugumoj ir dabar tebėra fabri-kuose.

Atsirado gyvas reikalas surasti lė-šų studijuojantiems paremti, nes or-ganizacijų ir universitetų skiriamos stipendijos daugeliui buvo neprieina-mos. Tuo tikslu Amerikos Ateitinin-kų Sąjungos Vyr. Valdyba ėmėsi ini-ciatyvos suorganizuoti At-kų šelpimo Fondą Lietuvcų veikusio panašaus fondo pavyzdžiu.

Pirmoji A. š. Fondo valdyba pa-ruošė įstatus, kurie galutinai buvo priimti A. S. Fondo narių suvažiavi-me Rochesteryje 1951 m. rugsėjo 1 d.

A. š. Fondo tikruoju nariu gali būti kiekvienas, sumokėjęs 5 dol. me-tinio nario mokesčio. Fondas šelpia tik mokslą einančius ateitininkus.

Šiuo metu Fondas turi 3 garbės narius: prel. J. Balkūną, kan. Kon-

čių ir kun. V. Slavyną. Fondo pir-mininku yra prel. J. Balkūnas.

Šiais mokslo metais buvo sušelp-ti sekantieji studentai: O. Vaitkevičius, Erlangen, Vokietija — 200,00; P. Že-maitis, Frankfurt, Vokietija—200,00; P. Grušauskas, Syracuse, N. Y. 350,00; K. Šidlauskas 200,00; V. Žvirzdys, Madison, Visc. — 210,00; R. Šomkaitė, Brooklyn, N. Y. — 200,00; M. Pupitė, Putnam Conn.—200,00; V. Grajauskaitė, New York, N. Y. — 100,00; J. Skiparytė, Ro-chester, N. Y. — 200,00; M. Gulbins-kaitė, Chicago, Ill. — 100,00.

Fondo narių skaičius dar yra la-bai mažas. Visi at-kai stokime į Fondo narius ir tuo suteiksime gali-mybės daugeliui studentų pradėti stu-dijas. Kiekviena kuopa yra prašoma per metus surengti bent vieną paren-gimą Fondo naudai. Dar yra daugelis studentų, kurie laukia paramos. Prašome neatidėliojant užsimokėti nario mokesčių už 1952 metus, kad galėtumėm ištesėti pašalpas jas da-bar gaunantiems. Šiais metais su-telkime 10,000 dol. Fondui. Stiprus Fondas tebūna visų ateitininkų rū-pestis ir ambicija!

Kazys Pašaltuonys

Knyga verta ne tik patiems įsigyti, bet ir kitiems padovanoti.

(V. Augustinas — TĖVYNĖ LIE-TUVA (Our Country Lithuania), iš-leido "Vaga" 1951 m. Brooklyne. 115 psl., kaina 5 dol.)

A. D.

• Illinois valstybės dailininkų su-rengtoje žiemos parodoje dalyvauja ir trys lietuviai dailininkai: Ig. Šla-pelis, M. Šileikis ir J. Pautienius, iš-statę po vieną savo kūrinį.

• Lituanistikos Institutas, sucrga-nizuotas Lietuvių Profesorių Draugi-jos Amerikoje, jau turi statutą. Pir-mininku paskirtas kalbininkas prof. dr. P. Jonikas, kuris toliau organi-zuos instituto veiklą. Dr. P. Jonikas yra priimtas į Amerikos Lingvistų Draugiją.

• Sausio 21 d. suėję 100 metų, kaip Birželiuose, Linkuvos valsč., gi-mė Gabrielius Landsbergis, "Varpo", "Vilniaus žinių", "Vilties" bendra-darbis, pasirašinėjęs žemkalniu. Jis buvo vienas iš pirmųjų lietuviškojo teatro kūrėjų. Parašė visą eilę dra-mų (Blinda, Birutė, Jurgelis Durne-lis ir kit.) Jos ilgą laiką su pasise-kimu buvo vaidinamos. Mirė 1916. VIII. 28 d. Vilniuje.

• Aidų kultūros žurnalas ski-ria 500 dol. premiją už literatūros veikalą. Premija bus paskirta balan-džio mėn. Įteikimo išklmės ir litera-tūros įvyks Brooklyne.

• "Draugo" skelbtąjį romano kon-kursą ir 1000 dol. premiją laimėjo Jurgis Gliuda už savo romaną "Na-mai ant smėlio". Premijos įteikimas ir literatūros vakaras įvyko Chica-goje sausio mėn. 6 d.

• "Draugas" vėl paskelbė naują romano konkursą šioms metams. Pi-nigus — 1000 dol. — sudaro "Čiur-lionio ansamblio koncertas (kaip ir paskirtai premijai). Romano rank-raščius, pasirašytus slapyvardžiu, rei-kia siųsti "Draugo" Romano Konkur-so Komisijai ("Draugas", 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.), kartu uždaram voke įdedant ir savo tikrą pavardę. Paskutinė data romano-rankraščiui įteikti — 1952 m. lap-kričio 1 d.

• J. E. Vysk. Brizgys lankėsi Ve-necueloje. Atvykęs į sostinę, Eksce-lencija pirmiausiai padėjo vainiką prie Bolivarų kapo, taip pat padarė vizitą valstybės gubernatoriui. Tą pa-čią dieną pradėjo lietuviams misijas, kurios buvo visų gausiai lankomos. Vakare Jo Ekscelencija pirmą kartą kalbėjo per radio į venecueliečius is-

• Š. m. vasario 16 d. sueina 25 metai nuo didžiojo lietuvių tautos pa-triarcho dr. Jono Basanavičiaus mir-ties. Jis pirmas pasirašė Nepriklau-somybės Aktą. Apie jį plačiau rašė-me pereitų metų lapkričio mėn. "Ateityje", minėdami jo gimimo 100 metų sukaktį.

PLAČIAME PASAULYJE

NEW YORKAS

Moksleiviai ateitininkai paskutiniame savo susirinkime išsirinko naują kuopos valdybą, kuri dabar pasiskirstė pareigomis. Pirmininku yra Romualdas Adomaitis, vice pirm. — Renata Babarskaitė, sekr. — Irena Banaitytė, išd. — S. Bobelis ir narys — Danutė Stasiukynaitė. Naujoji valdyba žada pagyventi kuopos veikimą, kreipdama didesnę dėmesį į moksl. ateitininko programos ėjimą. Kuopos globėju pakviestas Antanas Bendorius. Kuopos dvasios vadas yra kun. A. Račkauskas.

Prof. J. Brazaičio pagerbimui New Yorko ateitininkai š. m. sausio 23 d. ateitininkų ramovės patalpose surengė vaišes, kuriose be mielų svečių — pono ir ponios Brazaičių dalyvavo prel. J. Balkūnas ir gražus būrys vyresniųjų ir jaunesniųjų New Yorko ateitininkų. Jaukioje nuotaiškoje buvo pasisvečiuota ir išklaudyta prof. J. Brazaičio pranešimo.

Studentai ateitininkai paskutiniuoju laiku pradeda savo susirinkimus jungti kartu su sendraugių susirinkimais. Reikėtų truputį pasitempti ir išvystyti gyvesnį studentišką veikimą. Gal čia pagelbės naujos iš moksleivių ateitininkų į studentus pereinančios pajėgos?

CLEVELANDAS

Prieš kurį laiką suorganizuotas Clevelando lietuvių jaunimo teatras "Rūta" sausio 27 d. suvaidino Mykolo Venclausko 5 veiksmų ir epilogo pasaką "Burtininko pinklėse". Režisavo aktorius Petras Maželis. Jis taip pat piešė dekoracijas ir parengė šokių. Vaidino didelis būrys jaunųjų lietuviško teatro entuziastų, kurie visi puikiai save pateisino. Gausiai atsilankę žiūrovai turėjo progą pasidžiaugti nepaprastai gražiu spektakliu.

Sausio 27 d. Clevelando ateitininkai turėjo pamaldas už a. a. prof. Stasio Šalkauskio vėlę.

Prof. A. Brazaitis pas New Yorko ateitininkus

Nuotrauka V. Maželio

CHICAGA

Čikagoje gyvenantieji "Šatrijos" korporacijos nariai š. m. sausio 20 d. atgaivino savo veiklą. Po šv. Mišių, kurias laikė Tėvas J. Borevičius, S.J., šatrijiečiai susirinko prie jaukaus pusryčių stalo, pasidalino mintimis ir aptarė tolimesnę veiklą. Sudaryta valdyba iš C. Grincevičiaus, D. Lipčiutės-Augienės ir K. Zoromskio.

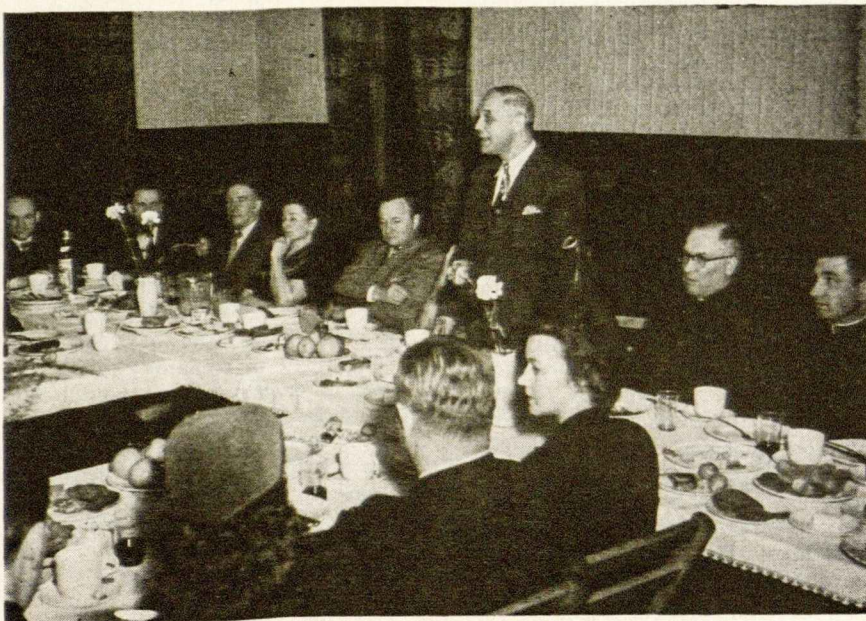
Čikagos stud. at-kų draugovės susirinkime, sausio 26 d., prof. G. Galva skaitė įdomią paskaitą "Lietuviškosios inteligentijos tipai". Paskaita susilaukė gyvų diskusijų. Susirinkimo dalyvius sveikino ir kvietė į rengiamą didelį šv. Kazimiero šventės minėjimą žinomas Lietuvos Vyčių veikėjas p. Juozaitis. Po to vėl iškilo diskusijos "Ateities" žurnalo klausimais. Susirinkime atsilankęs "Ateities" redakcijos narys J. Baužinskas prašė čikagiečius studentus at-kus daugiau remti "Ateitį" savo kūryba.

Sausio 27 d. Čikagoje lankėsi buv. MAS CV nariai J. Baužinskas ir V. Vygantas, kurie perdavė pareigas naujai išrinktajai MAS C. Valdybai. Ta pačia diena naujoji valdyba pasiskirstė pareigomis. Pirmininku yra Adomas Viliušis, ligšiolinis Čikagos stud. at-kų draugovės pirm-kaš.

BOSTONAS

Moksleiviai. Bostono moksleivių ateitininkų kuopa š. m. sausio 13 d. šventė savo metinę šventę. Pamaldas laikė ir pamokslą pasakė dvasios vadas kun. A. Kontautas. Parapijos salėje įvyko iškilmingas aktas, kurio metu sveikinimo žodžius pasakė prel. Urbanavičius, kun. A. Kontautas, Lietuvos Vyčių, skautų ir kitų at-kų kuopų atstovai. Kuopos globėjas Dr. J. Leimonas priėmė naujų narių iškilmingą pasižadėjimą. Priimti į kuopą šie nauji nariai: R. Galdikaitė, R. Jarušauskaitė, I. Nikolskytė, S. Leimonas, V. Mockus, A. Skudžinskas. Priimtųjų vardu kalbėjo R. Galdikaitė. Po to buvo meninė programa ir šokiai. Bostono moksl. at-kų kuopai gražiai vadovauja Romualdas Leimonas.

Studentai. Bostono stud. at-kų draugovė, apjungusi visus Bostono universitetuose studijuojančius studentus ateitininkus, uoliai kas mėnuo renkasi susirinkimams. Šiuose susirinkimuose referuojama ir diskutuojama viena kuria rimta tema; skaitoma savos dailiosios kūrybos;

išleidžiamas periodinis nerimto turinio žurnalas "Gaudeamus Zbitka".

Paskutiniuose susirinkimuose Dr. Kazys Šidlauskas kalbėjo teisine tema, nušviesdamas problemas, kilusias ryšium su teisimu nacių karo nusikaltėlių; Kęst. Keblinskas skaitė referatą apie naudą lietuviams studentams įsijungti į universitetų akademinius būrelius ir sąjungas; Ant. Sužiedėlis kalbėjo apie hipnozės metodus, problemas ir etiką; išklaudyta įdomi St. Lūšio paskaita visuomenine tema. Draugovei nesant per gausiai (aštuoni ištikimi nariai), diskusijos po referatų kyla tikrai gyvos.

Per užgavėnės draugovė ateitininkams ir bičiuliams rengia užgavėnių blynų vakarą.

MALONUS ATEITIES SKAITYTOJAU!

Ar jau pratęsei prenumeratą šioms 1952 metams. Jei dar ne — dabar pats laikas paskubėti. Kylančios kainos privertė šiais metais pakelti ir mūsų žurnalo prenumeratos kainą. "Ateitis" metams kainuoja \$4.00 Amerikoje ir Kanadoje. Kitur užsienyje prenumerata \$3.00.

Maloniai prašome mus visada informuoti apie gyvenamosios vietos pakeitimą, prisiunčiant senąjį ir naują adresus.

Nepastabiems skaitytojams taip pat primename, kad "Ateities" adresas senai yra pasikeitęs, ir prašome rašyti nebe į Grand St., bet 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

DARBĄ PRADEDANT

MIELI MOKSLEIVIAI ATEITININKAI

Darbą pradėdama naujoji Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba sveikina visuose žemės kontinentuose esančius moksleivius ateitininkus: susiorganizavę, pradėję įsisąmoninimo darbą, stverkimės veiklos ir kūrybos! Jauncs jėgos veržlumu pasižymėjusios tremtyje, užjūriuose dar produktyviau tepasireiškia. Į jaunimą visų ir visuomet yra atkreiptas didžiausias dėmesys. Šiandieną yra jaunimui didesni reikalavimai statomi, ir tų reikalavimų įvykdymui jis privalo pilnai pasiruošti.

Po Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo — 1918 metų Vasario šešioliktosios — aktu Prano Dovydaičio, Ateitininkijos įkūrėjo, parašas, skelbiantis Lietuvą nepriklausoma valstybe, tėvynės laisvei pralietas savanorių ateitininkų kraujas, lietuvių tautai šviesų gyvenimą kuriantis ateitininkų tvirtas pasiryžimas ir ištvėrimingas darbas, ateitininkiška rezistencija, gimtoji žemėj tebesitęsianti žūtbūtinė kova ir mirtin vedęs Sibiro ištrėmimas mums moksleiviams ateitininkams, laisvam pasaulyje gyvenantiems, stato tėvynei pasiaukojimo pavyzdį.

Ateitininkijos judėjimo 40 metų sukaktis, ateitininkų laisvame pasaulyje plačiai paminėta, skatina mus naujiems ryžtams ir kūrybingam darbui. Ateitininkija išaugo iš savame krašte svetimas mokyklas lankančios mūsų moksleivijos. Ir šiuo metu iš svetimam krašte ir svetimas mokyklas lankančios mūsų jaunuo- menės turi augti lietuviška katalikiška moksleivija, kuri suprastų ateitininkiškus uždavinius ir pilnai juos atliktų, kaip ir pirmoji ateitininkijos karta. Ateitininkai su savo didžiuoju šūkiu — Visa atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir tėvynei — išėję į platų pasaulį, turi grįžti į tėvynę ir jai šviesią ateitį sukurti.

Reiškiama padėka yra Pasaulio Ateitininkų Sąjungos Centro Valdybai ir visiems ateitininkams bei mūsų bičiuliams savo darbu ir parama prisidėjusiems prie moksleivių ateitininkų subūrimo ir jų veikimu rūpinimosi. Naujoji Centro Valdyba su pasiryžimu imasi Moksleivių Ateitininkų Sąjungos vadovaujamo darbo ir pasitiki, kad Augščiausiojo globojami, vyresniųjų ateitininkų padedami, moksleiviai ateitininkai eis tikruoju ateitininkiškuoju keliu.

Jūsų

MAS Centro Valdyba

Chicago, 1952 m. vasario 4 d.

MEILĖS, PAREIGOS IR DARBO!

Buvusios MAS CV aplinkraštis moksleiviams ateitininkams, perduodant pareigas naujai C. V-bai

Mieli Moksleiviai Ateitininkai,

Daugiau nei dvejus metus teko artimai bendrauti ir dirbti su jumis. Teko jausti ir stebėti jūsų idealizmą ir daugelio iš jūsų nenuilstamą pasišventimą ateitininkiškame darbe. Be viso to tuščios būtų buvusios mūsų pastangos, organizuojant plačiame pasaulyje išsibarsčiusius moksleivius ateitininkus.

Su dideliu rūpesčiu ir baime mes emėmės darbo, nes naujos emigracinio gyvenimo sąlygos grėsė lietuviškajam jaunimui nežinomais pavojais. Tačiau tie dveji metai įrodė, kad svetimos materialistinės nuotaikos negali nugalėti lietuviškojo idealizmo, ir "Visa atnaujinti Kristuje" šūkis pasklido visuose pasaulio kraštuose. Visur, kur tik nuvažiavo moksleiviai ateitininkai, tuoj vėl steigėsi kuopos ir būreliai, ir buvo pradėtas ateitininkiškas darbas.

Pirmasis organizacinis periodas yra pasibaigęs. Šiuo metu moksl. atkas privalo nukreipti visą savo pajėgumą ir entuziazmą į kūrybinį ateitininko veikimą. Trys pagrindinės gairės turi nusmaigstyti jo kelią į pilną ateitininkišką subrendimą. Tai — meilė, pareiga ir darbas. Moksleivis ateitininkas turi pamilti savo organizaciją. Jis turi pajusti, kad ji yra jo organizacija, ir ateitininkų idealai yra jo idealai. Tada savaime atsiras ir tinkamas pareigos supratimas. Tada kiekvienas narys, lyg mažytis didelio mechanizmo ratelis, atliks jam pavestus uždavinius ir darbą.

Tačiau negalime ko nors mylėti, jei jo nepažįstame. Kiekvieno ateitininko svarbiausioji pareiga — gerai pažinti savo organizaciją, pažinti ateitininkijos principus ir iš jų išplaukiančias pareigas, žinoti savo vadus ir istoriją. Todėl artimiausioje ateity turėtų būti atkreiptas ypatingas dėmesys į moksleivio ateitininko programos tinkamą išėjimą. Toje programoje sutelpa visi pagrindiniai lietuvių kataliko principai. Tad moksleivis ateitininkas, kuris gerai žinos savo programą ir pagal ją gyvena, bus tikrai geras katalikas ir taurus lietuvis, pilnai pasiruošęs dirbti tėvynei Lietuvai ir lietuviškajai bendruomenei. Jam nebus baisios svetimų kraštų ir mokyklų idėjos, ir jis visuomet liks ištikimas savojo krašto tradicijoms. Tada jis pilnai atliks tuos uždavinius, kurių atliekant iš jo laukia Lietuva ir joje pasilikę mūsų broliai ir sesės.

Atsisveikinant mūsų nuosirdžiausi linkėjimai: su jaunatvišku entuziazmu, apsišarvavę meile ir pareiga, dirbkime toliau ateitininkišką darbą!

Ta pačia proga norime padėkoti visiems mūsų prieteliams, kurie geru žodžiu, darbu ar pinigų prisidėjo prie moksleivių ateitininkų organizavimo ir veiklos, o naujajai MAS Centro Valdybai palinkėti Viešpaties palaimos ir jų pačių nenuilstamos energijos, vadcaujant moksleiviams ateitininkams.

Jūsų

buv. MAS Centro Valdyba

KAS TURI SENŲ "ATEITIES" NUMERIŲ!

Marijanapolio kolegija, betvarkydama savo biblioteką, pastebėjo, kad trūksta kai kurių "Ateities" numerių pilnam jos komplektui. Kas turėtų atliekamų senų numerių, ar jų nebrangina, prašome pasiųsti Marijanapolio bibliotekai adresu:

Marianapolis
Thompson, Conn.

Čia paduodame trūkstamųjų numerių sąrašą: 1912 m.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 1913: 2; 1915, 1916, 1917, 1918, 1919 — visų; 1920: 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12; 1923: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12; 1924 — visų; 1925: 3, 5, 6, 12; 1926: 9, 10, 12; 1927: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12; 1928: 2, 3, 7, 8, 9; 1929: 11, 12; 1936: 7, 8; 1938-39: 1, 3; 1993-40: 1, 4, 5, 8, 10.

Taip pat trūksta "Ateities Spindulių" sekančių numerių: 1930: 2 iki 12; 1931 — visų; 1932: 3, 5 iki 12; 1933 — visų; 1934: 1, 7, 8, 9; 1936: 7, 8, 9; 1938-39: 1, 2, 3.

"Židinys": 1925: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 1926: 4, 8, 9, 10, 11, 12; 1937: 1, 11; 1939: 11; 1940: 5, 6.

NAUJA MAS CENTRO VALDYBA

Š. m. sausio 25 d. atsistatydino Pasaulio Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba. Vyriausioji Ateitininkų Federacijos Valdyba moksleivių ateitininkų centro pareigoms eiti paskyrė naujai išrinktąją JAV MAS Centro Valdybą. Nuo dabar ši valdyba oficialiai vadinsis Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba, sutrumpintai MAS CV. Jai tiesioginiai priklauso MAS kraštų valdybos arba kraštų įgaliotiniai. Amerikos moksl. atkų kuopos ryšius palaiko tiesioginiai su MAS CV.

Naujoji MAS CV pareigomis yra pasiskirsčiusi sekančiai:

Pirmininkas — Adomas Viliušis, 835 W 34 Place, Chicago 8, Ill.

Vicepirm. ir socialinių reikalų vedėjas — Juozas Laurušonis, 3307 So. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

Sekretorė — Laima Radzytė, 940 W 35 St., Chicago 9, Ill.

Protokolų sekr. — Danutė Jonikaitė, 6904 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.

Iždininkas — Severinas Krutulis, 5219 So. Damen Ave., Chicago 36, Ill.

Mergaičių sk. vedėja — Raimunda Širmulytė, 7207 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.

Informacijos sk. vedėjas — Algirdas Kavaliūnas, 4559 So. Hermitage Ave., Chicago 9, Ill.

Raštus siųsti ir visais reikalais kreiptis į MAS CV prašyme sekretorės Laimos Radzytės adresu.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS

Pasaulio Lietuvių Archyvo tikslas — rinkti ir saugoti lietuvių istorinę medžiagą, esančią už Lietuvos teritorijos sienų. Visą tokią Archyvui skirtą istorinę (archyvinę, bibliografinę ir muziejinę) medžiagą ar korespondenciją prašome siųsti šiuo adresu: **Pasaulio Lietuvių Archyvas**, 2601 W. Marquette Road, Chicago 29, Ill., U. S. A.

VELYKINIAM ATEITIES NUMERIUI,

kuris išeis prieš Velykas, medžiagą prašome siųsti iki kovo 20 d. vėliausiai. Prieš tai dar išeis kovo mėn. numeris.

SKAITYKITE IR PLATINKITE LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ

DRAUGA —

geriausiai informuotą lietuvišką dienraštį. Jis turi savo korespondentus daugelyje pasaulio kraštų, politikos centruose. Plačiai informuoja apie pasaulio lietuvių gyvenimą. **PRENUMERATA**: Chicagoje ir Cicero metams — \$9.00, pusei metų — \$5.00; kitur JAV ir Kanadoje: metams — \$8.00, pusei metų — \$4.50; užsienyje: — metams \$11.00, pusei metų — \$5.50.

Užsakymus ir pinigus siųskite:

DRAUGAS, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.

DARBININKA —

plačiausiai skaitomą Amerikoje laikraštį. Išeina du kartus savaitėje. Rašo visuomeninio gyvenimo, politikos, religijos, mokslo, meno bei lietuviybės klausimais. **PRENUMERATA**: Brooklyne metams — \$5.50; JAV ir Kanadoje — \$5.00, užsienyje — \$5.50, pusmečiui — \$3.00.

Užsakymus ir pinigus siųskite:

DARBININKAS: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

AIDUS —

kultūros mėnesinį žurnalą. Jis sutelkė rimčiausias lietuvių mokslo ir meno pajėgas, savo puslapiuose puoselėja mokslo, meno, religijos ir visuomeninio gyvenimo klausimus. **PRENUMERATA**: JAV ir P. Amerikoje metams — \$5.00; Kanadoje — 5.50, kituose kraštuose — \$6.00.

Administracijos adresas:

AIDAI, Kennebunk Port, Maine.

"ATEITIES" PLATINIMO VAJUS iki balandžio 1 d.

NEMOKAMA "ATEITIES" PRENUMERATA

duodama visiems surinkusiems 10 naujų prenumeratų arba gavusiems 5 naujas ar atnaujintas garbės prenumeratas.

PENKIOS DOVANOS VERTINGOMIS KNYGOMIS

MIS teks penkiems daugiausia naujų prenumeratų surinkusiems platintojams. Skiriama šios knygos: 1. Lietuvių poezijos antologija, 2. Augustino "Lietuvos vaizdų albumas", 3. St. Ylos "Žmonės ir žvėrys", 4. Poezijos antologija "Žemė", 5. A. Barono "Žvaigždės ir vėjai".

Platintojai, kurie norėtų gauti platinimo knygučių ir prenumeratos lapų, prašomi atviruku kreiptis į administraciją, ir visa bus skubiai Tamstoms prisiųsta.

PRIMENAME, KAD

"Ateities" metinė prenumerata 1952 metams yra:

J. A. Valstybėse ir Kanadoje — \$4.00, kitur užsienyje — \$3.00, garbės prenumerata visur — \$10.000.

80.725.173